

Kolēģijas atzinums (64. pants)

**Atzinums 22/2024 par noteiktiem pienākumiem, kas izriet
no paļaušanās uz apstrādātāju(-iem) un apakšapstrādātāju(-
iem)**

Pieņemts 2024. gada 7. oktobrī

Translations proofread by EDPB Members.

This language version has not yet been proofread.

Kopsavilkums

Dānijas uzraudzības iestāde (UI) lūdza EDAK sniegt atzinumu par vispārīgi piemērojamiem jautājumiem saskaņā ar VDAR 64. panta 2. punktu. Atzinums palīdz valstu uzraudzības iestādēm saskaņoti interpretēt noteiktus VDAR 28. panta aspektus, attiecīgā gadījumā saistībā ar VDAR V nodaļu. Atzinumā jo īpaši aplūkoti jautājumi par to, kā interpretēt konkrētus to pārziņu pienākumus, kuri paļaujas uz datu apstrādātājiem un apakšapstrādātājiem un kas jo īpaši izriet no VDAR 28. panta, kā arī datu pārziņa un apstrādātāja līgumu formulējumu. Šie jautājumi attiecas uz personas datu apstrādi EEZ, kā arī uz datu apstrādi pēc nosūtīšanas uz trešo valsti.

Šajā atzinumā kolēģija secina, ka pārziņiem vienmēr jābūt viegli pieejamai informācijai par visu apstrādātāju, apakšapstrādātāju u.c. identitāti (t. i., nosaukums, adrese, kontaktpersona), lai tie varētu vislabāk izpildīt savus pienākumus saskaņā ar VDAR 28. pantu neatkarīgi no riska, kas saistīts ar apstrādes darbību. Šajā nolūkā apstrādātājam ir laicīgi jāsniedz pārzinim visa šī informācija un vienmēr tā jāatjaunina.

VDAR 28. panta 1. punktā noteikts, ka pārziņiem ir pienākums iesaistīt apstrādātājus, kas sniedz “pietiekamas garantijas”, lai īstenotu “atbilstošus” pasākumus tādā veidā, ka apstrādē tiks ievērotas VDAR prasības un tiks nodrošināta datu subjekta tiesību aizsardzība. EDAK uzskata, ka, vērtējot pārziņu atbilstību šim pienākumam un pārskatatbildības principam (VDAR 24. panta 1. punkts), uzraudzības iestādēm jāņem vērā, ka apstrādātāju iesaistīšana nedrīkst pazemināt datu subjektu tiesību aizsardzības līmeni. Pārziņa *pienākums* pārbaudīt, vai (apakš)apstrādātāji sniedz “pietiekamas garantijas”, lai īstenotu pārziņa noteiktos atbilstošos pasākumus, jāpiemēro neatkarīgi no riska datu subjektu tiesībām un brīvībām. Tomēr šādas pārbaudes *apjoms* praksē atšķirsies atkarībā no šo tehnisko un organizatorisko pasākumu rakstura, kas var būt stingrāki vai plašāki atkarībā no šāda riska līmeņa.

EDAK atzinumā arī precizē, ka, lai gan sākotnējam apstrādātājam ir jānodrošina, ka tas piedāvā tādus apakšapstrādātājus, kas sniedz pietiekamas garantijas, galīgais lēmums par to, vai piesaistīt konkrētu apakšapstrādātāju un ar to saistītā atbildība, tostarp attiecībā uz garantiju pārbaudi, paliek pārziņa ziņā. Uzraudzības iestādēm ir jānovērtē, vai pārzinis spēj pierādīt, ka tā (apakš)apstrādātāju sniegto garantiju pietiekamības pārbaude ir notikusi atbilstoši pārziņa prasībām. Pārzinis var izvēlēties pajauties uz informāciju, kas saņemta no tā apstrādātāja, un vajadzības gadījumā to papildināt (piemēram, ja tā šķiet nepilnīga, neprecīza vai rada jautājumus). Konkrētāk, attiecībā uz apstrādi, kas rada augstu risku datu subjektu tiesībām un brīvībām, pārzinim ir jāpalielina kontroles līmenis attiecībā uz sniegtās informācijas pārbaudi. Šajā sakarā EDAK uzskata, ka saskaņā ar VDAR pārzinim nav pienākuma sistemātiski pieprasīt apakšapstrādes līgumus, lai pārbaudītu, vai sākotnējā līgumā paredzētie datu aizsardzības pienākumi ir nodoti tālāk datu apstrādes ķēdē. Pārzinim katrā atsevišķā gadījumā ir jāizvērtē, vai šādu līgumu kopiju pieprasīšana vai to pārskatīšana jebkurā laikā ir nepieciešama, lai tas varētu pierādīt atbilstību, ņemot vērā pārskatatbildības principu.

Ja personas datu nosūtīšana ārpus EEZ notiek starp diviem (apakš)apstrādātājiem saskaņā ar pārziņa norādījumiem, uz pārzini joprojām attiecas pienākumi, kas izriet no VDAR 28. panta 1. punkta par “pietiekamām garantijām”, papildus 44. pantā paredzētajiem pienākumiem, lai nodrošinātu, ka VDAR garantēto aizsardzības līmeni neapdraud personas datu nosūtīšana. Pārstrādātājam/nosūtītājam

jāsagatavo attiecīgā dokumentācija saskaņā ar judikatūru un kā paskaidrots EDAK ieteikumos 01/2020. Pārzinim ir jānovērtē un jāspēj kompetentajai uzraudzības iestādei uzrādīt šāda dokumentācija. Pārzinis var paļauties uz dokumentāciju vai informāciju, kas saņemta no apstrādātāja/nosūtītāja, un vajadzības gadījumā to izmantot. Pārziņa pienākuma novērtēt šo dokumentāciju apjoms un raksturs var būt atkarīgs no pārsūtīšanas pamatojuma un no tā, vai nosūtīšana ir sākotnēja vai tālāka pārsūtīšana.

EDAK atzinumā pievērsās arī jautājumam par pārziņa un apstrādātāja līgumu formulējumu. Šajā ziņā būtisks elements ir apstrādātāja apņemšanās apstrādāt personas datus tikai pēc pārziņa dokumentētiem norādījumiem, izņemot, ja apstrādātājam tas ir jādara *“[jāapstrādā] saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, kas piemērojami apstrādātājam”* (VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunkts), atgādinot vispārējo principu, ka līgumi nevar būt svarīgāki par tiesību aktiem. Ņemot vērā līgumslēdzēju brīvību, kas tiek piešķirta pusēm, pielāgot pārziņa un apstrādātāja līgumu saviem apstākļiem, ievērojot VDAR 28. panta 3. punkta ierobežojumus, EDAK uzskata, ka ir ļoti ieteicams, bet nav obligāti iekļaut vārdus *“, izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, kas piemērojami apstrādātājam”* (vai nu burtiski, vai ar ļoti līdzīgu formulējumu).

Attiecībā uz variantiem, kas ir līdzīgi *“izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar likumu vai valsts iestādes saistošu rīkojumu”*, EDAK uzskata, ka tā joprojām ir pušu līgumiskās brīvības prerogatīva un pati par sevi nav VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunkta pārkāpums. Vienlaikus EDAK savā atzinumā konstatē vairākus jautājumus, jo šāda klauzula neatbrīvo apstrādātāju no pienākuma izpildīt savus pienākumus saskaņā ar VDAR.

Attiecībā uz personas datiem, kas nosūtīti ārpus EEZ, EDAK uzskata, ka ir maz ticams, ka formulējums *“izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar likumu vai valsts iestādes saistošu rīkojumu”* pats par sevi ir pietiekams, lai panāktu atbilstību VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunktam saistībā ar V nodaļu. Kā liecina Eiropas Komisijas starptautiskās nosūtīšanas SCC un BCR-C ieteikumi, VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunkts principā neliedz līgumā iekļaut noteikumus, kas attiecas uz trešo valstu tiesību aktu prasībām apstrādāt nosūtītos personas datus. Tomēr, kā tas ir šajos dokumentos, ir jānošķir trešās valsts tiesību akti, kas apdraud VDAR garantēto aizsardzības līmeni, un tie, kas to neapdraud. Visbeidzot, EDAK atgādina, ka iespēja, ka trešās valsts tiesību akti kavē atbilstību VDAR, ir faktors, kas pusēm būtu jāapsver pirms līguma noslēgšanas (starp pārzini un apstrādātāju vai starp apstrādātāju un apakšapstrādātāju).

Ja apstrādātājs apstrādā personas datus EEZ, noteiktos apstākļos tas joprojām var saskarties ar trešās valsts tiesību aktiem. EDAK uzsver, ka līguma papildinājums ar formulējumu, kas līdzīgs formulējumam *“izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar likumu vai valsts iestādes saistošu rīkojumu”*, neatbrīvo apstrādātāju no tā pienākumiem saskaņā ar VDAR.

Visbeidzot, EDAK uzskata, ka apstrādātāja apņemšanos apstrādāt datus tikai pēc dokumentētiem norādījumiem, papildinot ar *“izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar likumu vai valsts iestādes saistošu rīkojumu”* (vai nu burtiski, vai ar ļoti līdzīgu formulējumu), nevar uzskatīt par pārziņa dokumentētu norādījumu.

Satura rādītājs

1	Ievads	5
1.1	Faktu kopsavilkums	5
1.2	Par lūguma sniegt atzinumu par VDAR 64. panta 2. punktu pieņemamību	7
2	Par pieprasījuma pamatotību	8
2.1	Par VDAR 28. panta 1. punkta, 28. panta 2. punkta un 28. panta 4. punkta interpretāciju apvienojumā ar 5. panta 2. punktu un 24. panta 1. punktu (1.1. un 1.3. jautājums)	8
2.1.1	Apstrādes ķēdes dalībnieku identifikācija	9
2.1.2	Pārziņa veiktā pārbaude un dokumentācija par visu apstrādes ķēdē iesaistīto apstrādātāju sniegto garantiju pietiekamību	12
2.1.3	Līguma starp sākotnējo apstrādātāju un papildu apstrādātājiem pārbaude	17
2.2	Par VDAR 28. panta 1. punkta interpretāciju saistībā ar VDAR 44. pantu (nosūtīšana apstrādes ķēdē – 1.2. un 1.3. jautājums)	19
2.3	Par VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunkta interpretāciju (2. jautājums)	25

Eiropas Datu aizsardzības kolēģija

ņemot vērā 63. pantu un 64. panta 2. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (turpmāk tekstā — VDAR),

ņemot vērā EEZ līgumu un jo īpaši tā XI pielikumu un 37. protokolu, ko groza ar EEZ apvienotās komitejas 2018. gada 6. jūlija lēmumu Nr. 154/2018¹,

ņemot vērā Reglamenta 10. un 22. pantu,

tā kā:

1) Eiropas Datu aizsardzības kolēģijas (turpmāk tekstā — kolēģija) galvenais uzdevums ir nodrošināt konsekventu VDAR piemērošanu visā Eiropas Ekonomikas zonā (EEZ). VDAR 64. panta 2. punktā ir noteikts, ka jebkura uzraudzības iestāde, kolēģijas priekšsēdētājs vai Komisija var pieprasīt, lai kolēģija izskatītu jebkuru vispārējas piemērošanas jautājumu vai jautājumu, kas rada sekas vairāk nekā vienā EEZ dalībvalstī, nolūkā saņemt atzinumu. Šā atzinuma mērķis ir izskatīt vispārējas piemērošanas jautājumu vai jautājumu, kas rada sekas vairāk nekā vienā EEZ dalībvalstī.

2) Kolēģija pieņem atzinumu saskaņā ar VDAR 64. panta 3. punktu, lasot to kopā ar EDAK reglamenta 10. panta 2. punktu, astoņu nedēļu laikā pēc tam, kad tās priekšsēdētājs un kompetentā uzraudzības iestāde nolēmušas, ka dokumentācija ir pilnīga. Ar priekšsēdētāja lēmumu šo laikposmu var pagarināt vēl par sešām nedēļām, ņemot vērā jautājuma sarežģītību,

IR PIEŅĒMUSI ŠĀDU ATZINUMU.

1 IEVADS

1.1 Faktu kopsavilkums

1. Dānijas uzraudzības iestāde (turpmāk tekstā — “Dānijas UI”) 2024. gada 5. jūlijā pieprasīja Eiropas Datu aizsardzības kolēģijai (turpmāk tekstā — “EDAK” vai “kolēģija”) sniegt atzinumu par pārziņu pārskatatbildības pienākumiem attiecībā uz apstrādes ķēdi un attiecībām starp pārziņiem un to (apakš)apstrādātājiem (turpmāk tekstā — “pieprasījums”).
2. Dānijas uzraudzības iestāde 2024. gada 8. jūlijā paziņoja, ka dokumentācija ir pilnīga. Kolēģijas priekšsēdētājs secināja, ka dokumentācija ir pilnīga 2024. gada 9. jūlijā. Tajā pašā dienā dokumentāciju izsūtīja EDAK sekretariāts. ņemot vērā jautājuma sarežģītību, priekšsēdētājs nolēma pagarināt juridisko termiņu saskaņā ar VDAR 64. panta 3. punktu un Reglamenta 10. panta 4. punktu.

¹ Šajā atzinumā atsauces uz “dalībvalstīm” jāsaprot kā atsauces uz “EEZ dalībvalstīm”. Šajā atzinumā atsauces uz “Savienību” jāsaprot kā atsauces uz “EEZ”.

3. Dānijas UI savā pieprasījumā atsaucas arī EDAK 2023. gada janvārī pieņemto ziņojumu par tās pirmās saskaņotās izpildes darbības konstatējumiem² koordinētās piespiedu izpildes sistēmas (CEF) ietvaros³. Šī koordinētā rīcība bija vērsta uz mākoņdatošanas pakalpojumu izmantošanu publiskajā sektorā. EDAK ziņojumā uzraudzības iestādes, kas piedalījās koordinētajā rīcībā, konstatēja astoņas problēmas, jo īpaši saistībā ar to, kā publiskās struktūras izmanto mākoņdatošanas pakalpojumus, un sniedza sarakstu ar svarīgākajiem jautājumiem, kas attiecīgajām ieinteresētajām personām jāņem vērā, novērtējot mākoņdatošanas pakalpojumus un sadarbojoties ar mākoņdatošanas pakalpojumu sniedzējiem⁴. Lai gan lielākajā daļā šo punktu VDAR noteikto pienākumu apjoms ir skaidrs gan pārziņiem, gan apstrādātājiem, Dānijas UI uzskata, ka konkrētu VDAR noteikto pienākumu precīzs apjoms joprojām nav skaidrs⁵.

Dānijas UI uzdeva šādus jautājumus.

4. 1.1. jautājums. Ņemot vērā VDAR 5. panta 2. punktu un 24. panta 1. punktu, ja apstrādātājs ir iesaistīts apstrādes veikšanā pārziņa vārdā, lai *cita starpā* dokumentētu atbilstību 28. panta 1. punktam un 28. panta 2. punktam (tostarp iesniedzot dokumentāciju uzraudzības iestādei pārbaudes laikā):
- a. Vai pārziņim ir jāidentificē visi apstrādātāja apakšapstrādātāji, viņu apakšapstrādātāji utt. visā apstrādes ķēdē, vai tikai jāidentificē apstrādātāja piesaistīto apakšapstrādātāju pirmā līnija?
 - b. Cik lielā mērā un kādā detalizācijas pakāpē pārziņim ir jāpārbauda un jādokumentē:
 - i. apstrādātāju, to apakšapstrādātāju utt. nodrošināto aizsardzības pasākumu pietiekamība,
 - ii. starp sākotnējo apstrādātāju un papildu apstrādātājiem noslēgto līgumu saturs, lai pārlicinātos, vai papildu apstrādātājiem ir uzlikti tādi paši pienākumi saskaņā ar VDAR 28. panta 4. punktu, un
 - iii. vai apstrādātāji, to apakšapstrādātāji utt. atbilst pārziņa prasībām saskaņā ar 28. panta 1. punktu?
5. 1.2. jautājums. Nosūtīšanas vai tālākas nosūtīšanas gadījumā no (apakš)apstrādātāja citam (apakš)apstrādātājam pēc pārziņa norādījumiem: Cik lielā mērā pārziņim, pildot savu pienākumu saskaņā ar VDAR 28. panta 1. punktu saistībā ar VDAR 44. pantu, ir jāizvērtē un jāspēj uzrādīt (apakš)apstrādātāju dokumenti, kas apliecina, ka personas datu aizsardzības līmenis (tālākas) nosūtīšanas rezultātā netiek pazemināts?
6. 1.3. jautājums. Vai VDAR 28. panta 1. punktā un 28. panta 2. punktā, lasot tos saistībā ar VDAR 5. panta 2. punktu un 24. pantu, paredzēto pienākumu apjoms, kā uz to ir sniegta atbilde 1.1. un 1.2. jautājumā, atšķiras atkarībā no riska, kas saistīts ar apstrādes darbību? Ja atbilde ir apstiprinoša, cik lielā mērā šādi pienākumi attiecas uz zema riska apstrādes darbībām un cik lielā mērā — uz augsta riska apstrādes darbībām?
7. 2. jautājums. Vai līgumā vai citā juridiskā aktā, kas saskaņā ar VDAR 28. panta 3. punktu noslēgts saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, ir jāietver 28. panta 3. punkta a) apakšpunktā

² Ziņojums par 2022. gada koordinēto izpildes nodrošināšanas darbību - mākoņdatošanas pakalpojumu izmantošana publiskajā sektorā, 2023. gada 17. janvāris (turpmāk "CEF ziņojums par mākoņdatošanas pakalpojumiem").

³ Koordinēto izpildes nodrošināšanas sistēmu EDAK izveidoja 2020. gada oktobrī, lai racionalizētu izpildi un sadarbību starp uzraudzības iestādēm. Sk. EDAK dokumentu par koordinēto izpildes satvaru saskaņā ar Regulu 2016/679, pieņemts 2020. gada 20. oktobrī, 1.1. redakcija.

⁴ CEF ziņojums par mākoņdatošanas pakalpojumiem, 10.–20. lpp.

⁵ Pieprasījums, 1. lpp.

paredzētais izņēmums “, *izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, kas piemērojami apstrādātājam*” (vai nu burtiski, vai ar ļoti līdzīgu formulējumu), lai tas atbilstu VDAR?

8. 2.a jautājums. Ja atbilde uz 2. jautājumu ir noliedzoša, vai gadījumā, ja saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem noslēgts līgums vai pieņemts cits tiesību akts, kas paplašina VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunktā paredzēto izņēmumu, lai tas attiektos arī uz trešo valstu tiesību aktiem kopumā (piemēram, “izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar likumu vai valsts iestādes saistošu rīkojumu”), tas pats par sevi ir VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunkta pārkāpums?
9. 2.b jautājums. Ja atbilde uz 2.a jautājumu ir noliedzoša, vai šāds paplašināts izņēmums ir jāinterpretē kā pārziņa dokumentēts norādījums VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunkta nozīmē?

1.2 Par lūguma sniegt atzinumu par VDAR 64. panta 2. punktu pieņemamību

10. VDAR 64. panta 2. punktā ir noteikts, ka it īpaši jebkura uzraudzības iestāde var pieprasīt, lai kolēģija izskata jebkuru jautājumu par vispārējo piemērošanu vai kas rada sekas vairāk nekā vienā dalībvalstī nolūkā saņemt atzinumu.
11. Pirmie Dānijas UI uzdotie jautājumi attiecas uz pārziņu pārskatatbildības pienākumiem saskaņā ar VDAR 28. pantu (1.1., 1.2. un 1.3. jautājums), savukārt pēdējais jautājums attiecas uz pārziņa un apstrādātāja līguma vai tiesību akta konkrēto saturu saskaņā ar VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunktu (2. jautājums).
12. Kolēģija uzskata, ka šie jautājumi ir saistīti ar VDAR interpretāciju, jo īpaši attiecībā uz attiecībām starp pārziņiem un to (apakš)apstrādātājiem un ar VDAR 5. panta 2. punkta, 24. un 28. panta interpretāciju. Pieprasījums ir saistīts, no vienas puses, ar pārziņu pārskatatbildības pienākumiem un dokumentācijas līmeni, kas uzraudzības iestādēm būtu jāsaņem no visiem pārziņiem, kas piesaista (apakš)apstrādātājus veikt apstrādes darbības to vārdā, un, no otras puses, ar pārziņa-apstrādātāja līgumu vai tiesību aktu saturu. Tāpēc šis pieprasījums attiecas uz “*vispārējas piemērošanas jautājumu*” VDAR 64. panta 2. punkta nozīmē.
13. Turklāt kolēģija uzskata, ka Dānijas UI pieprasījums ir pamatots saskaņā ar EDAK Reglamenta 10. panta 3. punktu, jo Dānijas UI ir sniegusi argumentus par labu nepieciešamībai konsekventi interpretēt pieprasījumā aplūkotos jautājumus.
14. Saskaņā ar VDAR 64. panta 3. punktu EDAK nesniedz atzinumu, ja tā jau ir sniegusi atzinumu par to pašu jautājumu⁶. EDAK vēl nav sniegusi atbildes uz jautājumiem, kas izriet no Dānijas UI pieprasījuma. Turklāt pieejamās EDAK pamatnostādnes, tostarp jo īpaši EDAK pamatnostādnes 07/2020 par pārziņa un apstrādātāja jēdzieniem⁷ (turpmāk “EDAK pamatnostādnes 07/2020”), sniedz dažus norādījumus par pārziņa pārskatatbildības pienākumu apjomu saskaņā ar VDAR 28. pantu, taču esošajās pamatnostādnēs nav pilnībā risināti visi pieprasījumā izklāstītie jautājumi⁸. Konkrētāk, piemēram, norādījumi, kas ir pieejami attiecībā uz VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunktu, īpaši neattiecas uz Dānijas UI pieprasījumā iekļauto jautājumu par to, vai termini “*izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar*

⁶ VDAR 64. panta 3. punkts un EDAK reglamenta 10. panta 4. punkts.

⁷ EDAK pamatnostādnes 07/2020 par pārziņa un apstrādātāja jēdzieniem VDAR, 2.1.redakcija, pieņemtas 2021. gada 7. jūlijā.

⁸ Skatīt jo īpaši EDAK pamatnostādņu 07/2020 1.1. iedaļu “Apstrādātāja izvēle” 30. lpp., 1.3.4. iedaļu “Apstrādātājam ir jāievēro 28. panta 2. punktā un 28. panta 4. punktā minētie nosacījumi saskaņā ar kuriem tiek piesaistīts cits apstrādātājs (VDAR 28. panta 3. punkta d) apakšpunkts)” 37. lpp., 1.6. iedaļu “Apakšapstrādātāji” 42. lpp.

Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, kas piemērojami apstrādātājam, “būtu jāiekļauj pārziņa-apstrādātāja līgumos vai tiesību aktos.

15. Šo iemeslu dēļ kolēģija uzskata, ka Dānijas UI pieprasījums ir pieņemams un jautājumi, kas izriet no Dānijas UI pieprasījuma, ir jāanalizē atzinumā, kas pieņemts saskaņā ar VDAR 64. panta 2. punktu.

2 PAR PIEPRASĪJUMA PAMATOTĪBU ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

2.1 Par VDAR 28. panta 1. punkta, 28. panta 2. punkta un 28. panta 4. punkta interpretāciju apvienojumā ar 5. panta 2. punktu un 24. panta 1. punktu (1.1. un 1.3. jautājums)

16. Šajā iedaļā ir aplūkots kolēģijai iesniegtais 1.1. un 1.3. jautājums, kā izklāstīts iepriekš iedaļā “Par pieņemamību”.
17. VDAR 28. pants nosaka attiecības starp pārzini un apstrādātāju un uzliek pārziņiem un apstrādātājiem tiešus pienākumus. Vispirms jāatzīmē, ka VDAR 4. panta 8. punktā jēdziens “apstrādātājs” ir definēts vispārīgi, kas ietver gan sākotnējo apstrādātāju, ko tieši iesaistījis pārzinis, gan apstrādātāja piesaistīto apstrādātāju, un tā tālāk visā apstrādes ķēdē.
18. EDAK uzsver, ka novērtējums par pušu lomu (un to, vai tās darbojas kā vienīgie vai kopīgie pārziņi vai kā apstrādātāji) neietilpst pieprasījuma tvērumā. EDAK atgādina, ka pušu atbildības sadalei parasti jābūt atkarīgai no lietas faktisko elementu vai apstākļu analīzes,⁹ neskarot uzraudzības iestādes kompetenci pārbaudīt, vai to novērtējums ir patiess.
19. Ņemot vērā iepriekš minētos jautājumus, šajos secinājumos galvenā uzmanība ir pievērsta tikai pārziņa pienākumu saskaņā ar VDAR 28. panta 1. punktu, lai pārbaudītu, vai (apakš)apstrādātāji sniedz “pietiekamas garantijas” saskaņā ar 28. panta 2. punktu, un pārziņa attiecīgo pārskatatbildības pienākumu saskaņā ar VDAR 5. panta 2. punktu un 24. panta 1. punktu tvērumam un apjomam¹⁰.
20. Turklāt kolēģija norāda, ka iepriekš minētie jautājumi neattiecas uz pārziņa atbildību pret datu subjektiem par apstrādes darbībām, kas veiktas tā vārdā, piemēram, attiecībā uz datu subjektu tiesībām uz kompensāciju saskaņā ar VDAR 82. pantu. Tāpēc šajā iedaļā galvenā uzmanība tiks pievērsta skaidrojumu sniegšanai uzraudzības iestādēm par VDAR 28. panta 1. punkta un 28. panta 2. punkta interpretāciju apvienojumā ar VDAR 5. panta 2. punktu un 24. pantu par konkrētiem pienākumiem, kas izriet no paļaušanās uz apstrādātāju(-iem) un apakšapstrādātājiem. Lai atbildētu uz šiem jautājumiem, kolēģija veiks analīzi, koncentrējoties uz situācijām, kad personas dati netiek nosūtīti ārpus EEZ. Turpretī turpmāk iedaļā par 1.2. jautājumu tiek vērtētas situācijas, kad pārsūtīšana notiek visā apstrādes ķēdē.

⁹ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 12. punkts.

¹⁰ Šis jautājums ir atšķirīgs un nošķirts no citiem pārziņa (vai (apakš)apstrādātāju) pienākumiem nodrošināt atbilstību VDAR, piemēram, ar likumības principam, pienākumiem, kas noteikti VDAR 32. punktā vai V nodaļā. Pārzinis joprojām var būt atbildīgs par apstrādi viņa pārraudzībā, kas neatbilst šādiem VDAR noteikumiem, pat ja viņš ir izpildījis pienākumu pārbaudīt savus (apakš)apstrādātājus saskaņā ar VDAR 28. panta 1. punktu, kas sīki izklāstīts šajā atzinumā, un šajā atzinumā nav aplūkota pārziņa atbildība par atbilstību VDAR noteikumiem, izņemot VDAR 24. panta 1. punktu, 28. panta 1. punktu un 28. panta 2. punktu.

2.1.1 Apstrādes ķēdes dalībnieku identifikācija

21. Attiecībā uz jautājumu par to, vai pēc būtības pārzinim būtu jāidentificē visi apstrādātāja apakšapstrādātāji, to apakšapstrādātāji utt. visā apstrādes ķēdē, vai arī būtu jāidentificē tikai apstrādātāja piesaistīto apakšapstrādātāju pirmā rinda, EDAK vispirms atgādina, ka *“Kaut arī šī [apstrādes] ķēde var būt diezgan gara, pārzinis saglabā savu galveno atbildību par apstrādes nolūka un līdzekļu noteikšanu”*¹¹.
22. Lai atbildētu uz jautājumu, EDAK terminus “identificēt” un “informācija par identitāti” lasa kā atsauci uz apstrādātāja vārdu, uzvārdu, adresi, kontaktpersonu (vārdu, amatu, kontakthinformāciju) un apstrādes aprakstu (tostarp skaidru atbildības robežu noteikšanu gadījumā, ja ir pilnvaroti vairāki apakšapstrādātāji)¹².
23. Attiecībā uz apstrādātāju izvēli pārziņiem vajadzētu būt tādā situācijā, kas ļauj tiem efektīvi noteikt apstrādes nolūkus un līdzekļus saskaņā ar VDAR 4. panta 7. punktu. Šajā ziņā saņēmēju (tostarp apstrādātāju) noteikšana tiek uzskatīta par apstrādes “būtisku līdzekli”, par kuru pārzinis pieņem lēmumu¹³.
24. Šajā nolūkā attiecībā uz **papildu apstrādātāju** iesaistīšanu, ko veic sākotnējais apstrādātājs, ir nepieciešama pārziņa iepriekšēja īpaša vai vispārēja rakstiska atļauja saskaņā ar VDAR 28. panta 2. punktu. VDAR pamatnostādnes 07/2020 tika precizēts, ka 28.panta 2.punktā paredzētie pienākumi *“rodas, ja (apakš)apstrādātājs plāno iesaistīt citu dalībnieku, tādējādi pievienojot ķēdē vēl vienu posmu, un uztic tam darbības, kurām nepieciešama personas datu apstrāde”*¹⁴.
25. Gadījumos, kad pārzinis līguma parakstīšanas laikā nolemj apstiprināt noteiktus apakšapstrādātājus, līgumā vai tā pielikumā jāiekļauj apstiprināto apakšapstrādātāju saraksts. Šis saraksts pēc tam regulāri jāatjaunina saskaņā ar vispārējo vai konkrēto pārziņa atļauju¹⁵.
26. Attiecībā uz apakšapstrādātāju iesaistīšanu VDAR ir paredzēta iespēja saņemt vispārēju vai konkrētu atļauju. **Konkrētas atļaujas gadījumā** pārzinim rakstveidā ir jānorāda, uz kuru apakšapstrādātāju un kuru apstrādes darbību konkrētā laikā šī atļauja attiecas¹⁶. Ja apstrādātājs uz konkrētas atļaujas pieprasījumu nesaņem atbildi noteiktajā termiņā, šis pieprasījums ir uzskatāms par noraidītu¹⁷.
27. **Vispārējas atļaujas gadījumā** apstrādātājam jādod pārzinim iespēja apstiprināt apakšapstrādātāju sarakstu vispārējās atļaujas parakstīšanas brīdī un iespēja – tostarp pietiekamā termiņā – iebilst pret

¹¹ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 152. punkts.

¹² Tas atspoguļo apstrādātāju identifikācijai nepieciešamo informāciju, kas noteikta Eiropas Komisijas lēmuma par līguma standartklauzulām starp pārziņiem un apstrādātājiem IV pielikumā (Komisijas 2021. gada 4. jūnija Īstenošanas lēmums 2021/915) un Eiropas Komisijas lēmuma par līguma standartklauzulām attiecībā uz personas datu nosūtīšanu trešām valstīm III pielikumā (Komisijas 2021. gada 4. jūnija Īstenošanas lēmums 2021/914).

¹³ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 40. punkts.

¹⁴ EDAK pamatnostādņu 07/2020 151. punkts ir formulēts šādi: *“Datu apstrādes darbības bieži vien veic liels skaits dalībnieku, un apakšuzņēmēju ķēdes kļūst arvien sarežģītākas. VDAR ievieš īpašus pienākumus, kas rodas, ja (apakš)apstrādātājs plāno iesaistīt citu dalībnieku, tādējādi pievienojot ķēdē vēl vienu posmu, un uztic tam darbības, kurām nepieciešama personas datu apstrāde. Analīze par to, vai pakalpojumu sniedzējs darbojas kā apakšapstrādātājs, jāveic saskaņā ar iepriekš rakstīto par apstrādātāja jēdzienu”*.

¹⁵ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 154. punkts.

¹⁶ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 153. punkts un 155. punkts. Saskaņā ar EK lēmuma par līguma standartklauzulām starp pārziņiem un apstrādātājiem 7.7. punkta 1. variantu pārziņa īpaši pilnvaroto apakšapstrādātāju saraksts ir atrodams IV pielikumā, kas ir regulāri jāatjaunina.

¹⁷ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 155. punkts.

jebkādām turpmākām izmaiņām apakšapstrādātāju sarakstā¹⁸. Kolēģija atgādina, ka sākotnējam apstrādātājam būtu proaktīvi jāsniedz pārzinim noteikta informācija un “apstrādātāja pienākums informēt pārzini par jebkuru apakšapstrādātāju nomaiņu nozīmē, ka apstrādātājs **aktīvi** norāda vai atzīmē šādu nomaiņu attiecībā uz pārzini”¹⁹.

28. Tas nozīmē, ka informācijai, kas attiecas uz visu apstrādātāja apakšapstrādātāju identifikāciju, jābūt viegli pieejamai pārzinim. Šo dalībnieku identifikācija ir īpaši svarīga, lai pārzinis varētu kontrolēt savas apstrādes darbības, par kurām tas ir atbildīgs un par kurām var tikt saukts pie atbildības VDAR pārkāpuma gadījumā.
29. Tādēļ apstrādātājam jāsniedz visa informācija par to, kā apstrādes darbība tiks veikta pārziņa vārdā, tostarp informācija par izmantoto apakšapstrādātāju²⁰ un apakšapstrādātājam uzticētās apstrādes apraksts²¹.
30. Citi juridiski iemesli pamato nepieciešamību pārzinim identificēt visus apstrādātājus un apakšapstrādātājus. Apstrādātāji, kuriem dati tiek izpausti vai nosūtīti, tiek uzskatīti par “saņēmējiem”²².
 - Lai izpildītu pārredzamības prasības saskaņā ar VDAR 13. panta 1. punkta e) apakšpunktu un 14. panta 1. punkta e) apakšpunktu, pārziņiem pēc iespējas konkrētāk jāinformē datu subjekti par datu saņēmējiem vai datu saņēmēju kategorijām²³. Apstrādes dokumentācijā ir jāiekļauj arī informācija par “saņēmēju kategorijām” (30. panta 1. punkta d) apakšpunkts).

¹⁸ Skatīt arī EDAK pamatnostādņu 1/2020 156. punktu. “Pārzinis var arī dot vispārēju atļauju izmantot apakšapstrādātājus (līgumā iekļaujot tā pielikumā sarakstu ar šādiem apakšapstrādātājiem) [...]”. Šajā kontekstā būtisks ir arī EDAK atzinums 14/2019 par Dānijas uzraudzības iestādes iesniegto līguma standartklauzulu projektu (VDAR 28. panta 8. punkts). Saskaņā ar Eiropas Komisijas lēmuma par līguma standartklauzulām starp pārziņiem un apstrādātājiem 7.7. punktu apstrādātājam ir pārziņa vispārēja atļauja piesaistīt apakšapstrādātājus no saskaņota saraksta, un viņš iepriekš rakstveidā informē pārzini par visām plānotajām izmaiņām šajā sarakstā, pievienojot vai nomainot apakšapstrādātājus.

¹⁹ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 128. punkts (izcēlums pievienots). Sk. arī 14. zemsvītras piezīmi.

²⁰ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 143. punkts.

²¹ Skatīt, piemēram, EK lēmuma par līguma standartklauzulām starp pārziņiem un apstrādātājiem IV pielikumu un EK starptautiskās nosūtīšanas SCC II pielikumu.

²² VDAR 4. panta 9. punkts ; WP29 pamatnostādnes par pārredzamību saskaņā ar Regulu 2016/679, pieņemtas 2017. gada 29. novembrī, pēdējo reizi pārskatītas un pieņemtas 2018. gada 11. aprīlī, WP260 red.01, apstiprinājusi EDAK (turpmāk “WP29 pamatnostādnes par pārredzamību”), 37. lpp.

²³ WP29 pamatnostādnes par pārredzamību, 37. lpp. (“Saskaņā ar godīguma principu pārziņiem ir jāsniedz datu subjektiem visnozīmīgākā informācija par saņēmējiem. Praksē tie parasti būs nosauktie saņēmēji, lai datu subjekti precīzi zinātu, kam ir viņu personas dati. Ja pārziņi izvēlas norādīt saņēmēju kategorijas, informācijai vajadzētu būt pēc iespējas precīzākai, norādot saņēmēja veidu (t. i., atsaucoties uz tā veiktajām darbībām), nozari, nozari un apakšnozari, kā arī saņēmēju atrašanās vietu”); EDAK pamatnostādnes 01/2022 par datu subjektu tiesībām. Piekļuves tiesības, 2.1. redakcija, pieņemtas 2023. gada 28. martā (turpmāk “EDAK Pamatnostādnes 01/2022 (Piekļuves tiesības)”), 117. punkts (“jau saskaņā ar VDAR 13. un 14. pantu informācijai par saņēmējiem vai saņēmēju kategorijām vajadzētu būt pēc iespējas konkrētākai attiecībā uz pārredzamības un godprātības principiem”); skatīt EST 2023. gada 12. janvāra spriedumu lietā RW pret Österreichische Post AG, C-154/21, 36. punkts (“(“VDAR 13. un 14. pants [...] nosaka pārziņa pienākumu sniegt datu subjektam informāciju par to personas datu saņēmēju kategorijām vai konkrētiem saņēmējiem, kas attiecas uz viņu, ja personas dati tiek vākti no datu subjekta un ja personas dati nav iegūti no datu subjekta”)”).

- VDAR 15. pantā cita starpā ir paredzētas tiesības piekļūt informācijai par saņēmējiem vai saņēmēju kategorijām, kurām personas dati ir izpausti vai kuriem tie tiks izpausti²⁴. Tiesa precizēja, ka šis noteikums paredz pārziņa pienākumu sniegt datu subjektam faktisko saņēmēju identitāti²⁵. Izņemot gadījumus, kad pārzinis var norādīt datu subjektam tikai saņēmēju kategorijas, principā pārzinim vienmēr vajadzētu būt iespējai iegūt saņēmēju vārdus un sniegt nepieciešamo informāciju datu subjektam bez liekas kavēšanās.
- VDAR 19. pantā ir noteikts, ka Pārzinis katram saņēmējam, kuram personas dati ir izpausti, ziņo par jebkuru personas datu labojumu vai dzēšanu vai apstrādes ierobežošanu, izņemot, ja izrādās, ka tas nav iespējams, vai ja tas ir saistīts ar nesamērīgi lielām pūlēm. EST precizēja, ka 19. panta otrajā teikumā datu subjektam ir skaidri piešķirtas tiesības tikt informētam par konkrētiem saņēmējiem²⁶.

31. Lai gan šajos noteikumos tas nav skaidri noteikts, kolēģija uzskata, ka VDAR 28. panta 1. punkta un 28. panta 2. punkta nolūkā pārziņiem jābūt jebkurā laikā viegli pieejamai informācijai par visu apstrādātāju, apakšapstrādātāju u. c. identitāti²⁷, lai tie varētu vislabāk izpildīt savus pienākumus saskaņā ar iepriekš minētajiem noteikumiem. Šāda pieejamība ir nepieciešama arī tāpēc, lai pārziņi varētu vākt un novērtēt visu nepieciešamo informāciju, lai izpildītu VDAR prasības, tostarp, lai tie varētu atbildēt uz piekļuves pieprasījumiem saskaņā ar VDAR 15. pantu bez nepamatotas kavēšanās un ātri reaģēt uz datu aizsardzības pārkāpumiem, kas notiek visā apstrādes ķēdē. Tas būtu piemērojams neatkarīgi no riska, kas saistīts ar apstrādes darbību.
32. Šajā nolūkā apstrādātājam ir laicīgi jāsniedz²⁸ pārzinim visa informācija par visu apstrādātāju, apakšapstrādātāju u. c., kas apstrādā pārziņa vārdā, identitāti, un šī informācija par visiem iesaistītajiem apakšapstrādātājiem ir pastāvīgi jāatjaunina. Pārzinis un apstrādātājs līgumā var iekļaut sīkāku informāciju par to, kā un kādā formātā apstrādātājam ir jāsniedz šī informācija, jo pārzinis var vēlēties pieprasīt konkrētu formātu, lai pārzinim būtu vieglāk to izgūt un organizēt.

²⁴ VDAR 15. panta 1. punkta c) apakšpunkts. EDAK pamatnostādnes 01/2022 (piekļuves tiesības), 116-117. punkts.

²⁵ EST 2023. gada 12. janvāra spriedums lietā *RW pret Österreichische Post AG*, C-154/21, 51. punkts: “VDAR 15. panta 1. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tā, ka minētajā noteikumā paredzētās datu subjekta tiesības uz piekļuvi saviem personas datiem gadījumos, kad šie dati ir izpausti vai tiks izpausti saņēmējiem, ietver pārziņa pienākumu sniegt datu subjektam šo saņēmēju faktisko identitāti, ja vien nav neiespējami identificēt šos saņēmējus vai pārzinis nepierāda, ka datu subjekta piekļuves pieprasījumi ir acīmredzami nepamatoti vai pārmērīgi VDAR 12. panta 5. punkta nozīmē, un šādos gadījumos pārzinis var norādīt datu subjektam tikai attiecīgās saņēmēju kategorijas”.

Tiesa atzina, ka datu subjekts var arī “vēlēties pieprasīt tikai informāciju par saņēmēju kategorijām”. EST 2023. gada 12. janvāra spriedums lietā *RW pret Österreichische Post AG*, C-154/21, 43. punkts. EDAK pamatnostādnes 01/2022 (piekļuves tiesības), 117. punkts.

²⁶ EST 2023. gada 12. janvāra spriedums lietā *RW pret Österreichische Post AG*, C-154/21, 41. punkts.

²⁷ Šī informācija ir nepieciešama, lai pārzinis varētu izpildīt savus pienākumus arī gadījumā, ja apakšapstrādes ķēde ir pārtraukta, jo viens (apakš)apstrādātājs ir nesusniedzams, nevēlas vai ir maksātnespējīgs un ir nepieciešams sazināties ar citu (apakš)apstrādātāju.

²⁸ Lai nodrošinātu atbilstību VDAR 28. panta 2. punktam, lai pārzinis varētu lemt par apakšapstrādātāju pievienošanu, kā arī lai nodrošinātu atbilstību VDAR 28. panta 1. punktam, lai pārzinis varētu pārbaudīt, vai (apakš)apstrādātāji sniedz pietiekamas garantijas tehnisko un organizatorisko pasākumu īstenošanai.

2.1.2 Pārziņa veiktā pārbaude un dokumentācija par visu apstrādes ķēdē iesaistīto apstrādātāju sniegto garantiju pietiekamību

33. 1.1.b.i, 1.1.b.iii un 1.3. jautājumu mērķis ir sniegt skaidrojumus par to, cik lielā mērā un kādā detalizācijas pakāpē pārzinim būtu jāpārbauda un jādokumentē visu apstrādes ķēdē iesaistīto apstrādātāju sniegto garantiju pietiekamība un cik lielā mērā VDAR 28. panta 1. punktā un 28. panta 2. punktā, lasot tos kopā ar VDAR 5. panta 2. punktu un 24. pantu, noteiktie pienākumi atšķiras atkarībā no riska, kas saistīts ar apstrādes darbību. Attiecībā uz šiem jautājumiem kolēģija uzsver šādus elementus.
34. VDAR 5. panta 2. punktā ir nostiprināts pārskatatbildības princips, padarot pārzini atbildīgu par VDAR 5. panta 1. punktā noteikto datu aizsardzības principu ievērošanu un par spēju pierādīt šo ievērošanu. VDAR 5. panta 2. punktu piemēro visiem vispārīgajiem principiem, kas uzskaitīti VDAR 5. panta 1. punktā.
35. VDAR 24. panta 1. punktā ir ietverts pārziņa pienākums pierādīt, ka apstrāde tiek veikta saskaņā ar VDAR, bet sīkāk izstrādāts viens no pienākumiem, uz kuru attiecas pārskatatbildības princips: "atbilstīgu tehnisku un organizatorisku pasākumu" īstenošana²⁹. VDAR 24. panta 1. punktā ir atsauce uz "risku" jēdzienu³⁰, kas ir būtisks tā piemērošanai, kā viens no kritērijiem, kas pārzinim jāņem vērā, novērtējot šādu pasākumu atbilstību³¹. Vispārīgās datu aizsardzības regulas 24. panta 1. punktā ir arī noteikts, ka, ja nepieciešams, minētos pasākumus pārskata un atjaunina.
36. EST ir norādījusi, ka "VDAR 5. panta 2. punkts un 24. pants nosaka vispārīgas pārskatatbildības un atbilstības prasības personas datu pārziņiem. Jo īpaši šie noteikumi paredz, ka pārziņiem ir jāveic

²⁹ 2024. gada 25. janvāra spriedums lietā *BL pret MediaMarktSaturn Hagen-Iserlohn GmbH*, C-687/21, ECLI:EU:C:2024:72, 36. punkts: "Vispārīgās datu aizsardzības regulas 24. pantā personas datu pārzinim ir noteikts vispārējs pienākums īstenot atbilstošus tehniskus un organizatoriskus pasākumus, lai nodrošinātu un spētu uzskatāmi parādīt, ka apstrāde notiek saskaņā ar šo regulu".

³⁰ VDAR 75. apsvērumā ir uzskaitīti daži risku piemēri: "apstrāde var izraisīt diskrimināciju, identitātes zādzību vai viltošanu, finansiālu zaudējumu, kaitējumu reputācijai, ar dienesta noslēpumu aizsargātu personas datu konfidencialitātes zaudēšanu, neatļautu pseidonimizācijas atcelšanu vai jebkādu citu īpaši nelabvēlīgu ekonomisko vai sociālo situāciju"; 76. apsvērumā noteikts: "Riska iespējamība un nopietnība attiecībā uz datu subjekta tiesībām un brīvībām būtu jānosaka, atsaucoties uz apstrādes raksturu, piemērošanas jomu, kontekstu un nolūkus. Risks būtu jāizvērtē, pamatojoties uz objektīvu novērtējumu, ar ko nosaka, vai datu apstrādes darbības ietver risku vai augstu risku". Kā apkopojusi EST, "saskaņā ar minētās regulas 76. apsvēruma riska iespējamība un nopietnība ir atkarīga no attiecīgās apstrādes īpašajām iezīmēm, un šim riskam būtu jāveic objektīvs novērtējums". (EST 2023. gada 14. decembra spriedums lietā *Natsioalna agentsia za prihodite*, C-340/21, EU:C:2023:986, 36. punkts).

³¹ Kā norādījusi EST, "24. panta 1. punktā ir uzskaitīti vairāki kritēriji, kas jāņem vērā, novērtējot šādu pasākumu atbilstību, proti, apstrādes raksturs, apjoms, konteksts un nolūks, kā arī dažādas iespējamības un nopietnības pakāpes riski attiecībā uz fizisku personu tiesībām un brīvībām", 2023. gada 14. decembra spriedums, *Natsioalna agentsia za prihodite*, C-340/21, EU:C:2023:986, 25. punkts. Tajā pašā spriedumā EST precizēja, ka "šādu pasākumu atbilstība ir jāizvērtē konkrēti, izvērtējot, vai šis pārzinis ir īstenojis šos pasākumus, ņemot vērā dažādos minētos kritērijus [...] un datu aizsardzības vajadzības, kas īpaši raksturīgas attiecīgajai apstrādei, un no tās izrietošos riskus", 30. punkts; atgādināts arī 2024. gada 25. janvāra spriedumā *BL/MediaMarktSaturn Hagen-Iserlohn GmbH*, C-687/21, ECLI:EU:C:2024:72, 38. punkts. "Tādējādi no VDAR 24. un 32. panta formulējuma izriet, ka pārziņa īstenošana pasākumu piemērotība ir jāizvērtē konkrēti, ņemot vērā dažādos šajos pantos minētos kritērijus un datu aizsardzības vajadzības, kas ir īpaši raksturīgas attiecīgajai apstrādei, kā arī no tās izrietošos riskus, un vēl jo vairāk tāpēc, ka šim pārzinim ir jāspēj pierādīt, ka tā īsteno tieši pasākumus atbilst šai regulai, un šāda iespēja tam būtu liegta, ja tiktu pieņemta neatspēkojama prezumpcija". Jāatzīmē, ka EST analīze attiecas arī uz VDAR 32. pantu.

atbilstoši pasākumi, lai novērstu jebkādu VDAR paredzēto noteikumu pārkāpumus, lai nodrošinātu tiesības uz datu aizsardzību”³².

37. Atbildības princips ir adresēts pārzinim, tostarp gadījumos, kad pārzinis ir uzticējis apstrādātājiem vai apakšapstrādātājiem apstrādāt personas datus savā vārdā.
38. Saskaņā ar VDAR 28. panta 1. punktu, ja pārzinis iesaista apstrādātāju personas datu apstrādes veikšanai tā vārdā, pārzinim ir jāizmanto tikai apstrādātājs, kas var sniegt *“pietiekamas garantijas, lai īstenotu atbilstīgus tehniskus un organizatoriskus pasākumus tādā veidā, ka apstrāde atbilst VDAR prasībām”* *“un nodrošina datu subjekta tiesību aizsardzību”*³³. Kā norādīts EDAK pamatnostādnēs 07/2020, pārskatatbildības princips ir atspoguļots arī VDAR 28. pantā³⁴.
39. Šajā sakarā EDAK uzsver, ka, lai novērtētu atbilstību VDAR 24. panta 1. punktam un 28. panta 1. punktam, uzraudzības iestādēm būtu jāņem vērā, ka **apstrādātāju iesaistīšanai nedrīkst pazemināt datu subjektu tiesību aizsardzības līmeni** salīdzinājumā ar situāciju, kad apstrādi veic tieši pārzinis. Tas attiecas uz sākotnējā apstrādātāja iesaistīšanos, kā arī uz papildu pārstrādātāju iesaisti visā apstrādes ķēdē, piemēram, apakšapstrādātāju un apakšapakšapstrādātāju iesaisti. VDAR 24. panta 1. punkts un 28. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka saskaņā ar tiem pārzinim ir jānodrošina, lai apstrādes ķēdē būtu tikai tādi apstrādātāji, apakšapstrādātāji, apakšapstrādātāji (utt.), kas sniedz *“pietiekamas garantijas, lai īstenotu atbilstīgus tehniskus un organizatoriskus pasākumus”*. Turklāt pārzinim būtu jāspēj pierādīt, ka tas ir nopietni ņēmis vērā visus VDAR noteiktos elementus³⁵. Šie apsvērumi ir spēkā pat tad, ja apstrādes ķēde ir gara un sarežģīta, un dažādos apstrādes darbību posmos ir iesaistīti dažādi apstrādātāji, apakšapstrādātāji utt. Pārzinim, atlasot un pārraugot savus apstrādātājus, ir jāievēro pienācīga rūpība.
40. Attiecībā uz **sākotnējā apstrādātāja izvēli**, pārzinim katrā atsevišķā gadījumā ir jāpārbauda sniegto garantiju pietiekamība, ņemot vērā apstrādes raksturu, apjomu, kontekstu un nolūkus, kā arī riskus fizisku personu tiesībām un brīvībām, pamatojoties uz apstrādātājam uzticētās apstrādes veidu³⁶. Saskaņā ar VDAR 28. panta 5. punktu apstrādātāja atbilstību apstiprinātam rīcības kodeksam saskaņā ar VDAR 40. pantu vai apstiprinātam sertifikācijas mehānismam saskaņā ar VDAR 42. pantu var izmantot kā elementu, ar kuru var pierādīt pietiekamas garantijas.
41. Kā EDAK iepriekš norādīja, pārzinim, pārbaudot apstrādātāju sniegtās garantijas, ir jāņem vērā vairāki elementi³⁷, un bieži vien būs nepieciešama attiecīgās dokumentācijas apmaiņa³⁸. Jebkurā gadījumā *“[a]pstrādātāja “sniegtās” garantijas ir tās, ko apstrādātājs spēj pierādīt tā, lai pārzinis būtu apmierināts, jo tās ir vienīgās, kuras pārzinis var efektīvi ņemt vērā, novērtējot pienākumu izpildi”*³⁹. Ne pašā VDAR 28. panta 1. punktā, ne iepriekšējos EDAK dokumentos nav sniegts izsmelšošs saraksts ar

³² 2022. gada 27. oktobra spriedums lietā *Proximus NV pret Gegevensbeschermingsautoriteit*, C-129/21, ECLI:EU:C:2022:833, 81. punkts. Sk. arī EDAK pamatnostādnes 07/2020, 9. punkts.

³³ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 94. punkts.

³⁴ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 8. punkts.

³⁵ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 94. punkts.

³⁶ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 96. punkts.

³⁷ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 97.–98. punkts (atsaucas uz apstrādātāja ekspertu zināšanām, uzticamību un resursiem, kā arī uz apstrādātāja reputāciju tirgū un apstiprināta rīcības kodeksa vai sertifikācijas mehānisma ievērošanu).

EDAK pamatnostādnes 07/2020, 95. punkts (kur minēti daži piemēri: privātuma politika, pakalpojumu sniegšanas noteikumi, apstrādes darbību reģistrācijas ieraksti, reģistru pārvaldības politika, informācijas drošības politika, ziņojumi par ārējām datu aizsardzības revīzijām un starptautiski atzīti sertifikāti, piemēram, ISO 27000 sērijas apliecinājumi).

³⁹ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 95. punkts.

dokumenti vai darbībām, kas apstrādātājam jāuzrāda vai jāpierāda, jo tas lielā mērā ir atkarīgs no konkrētajiem apstrādes apstākļiem⁴⁰. Piemēram, pārzinis var izvēlēties sagatavot anketu kā līdzekli informācijas vākšanai no apstrādātāja, lai pārbaudītu attiecīgās garantijas, pieprasītu attiecīgo dokumentāciju, pajauties uz publiski pieejamu informāciju un/vai sertifikātiem vai revīzijas ziņojumiem no uzticamām trešām personām un/vai veiktu revīzijas uz vietas.

42. EDAK jau ir precizējusi, ka VDAR 28. panta 1. punktā ietvertais pienākums izmantot tikai tādus apstrādātājus, kas “sniedz pietiekamas garantijas”, ir nepārtraukts pienākums un ka pārzinim attiecīgos intervālos būtu jāpārbauda apstrādātāja garantijas⁴¹.
43. Ņemot vērā Dānijas UI 1.3. jautājumu savā pieprasījumā attiecībā uz risku, kas saistīts ar apstrādi, EDAK uzsver, ka riska jēdzienam ir svarīga nozīme vairākos VDAR noteikumos, jo īpaši tajos, kas attiecas uz VDAR IV nodaļu⁴².
44. Ir svarīgi uzsvērt, ka atsauce uz “risku” VDAR 24. panta 1. punktā un 74. apsvērumā nebūtu jāinterpretē tādējādi, ka pārzinis var neievērot vai atkāpties no VDAR noteiktajiem pienākumiem, pamatojoties tikai uz to, ka tas uzskata, ka risks datu subjektu tiesībām un brīvībām ir “zems”. Pienākums īstenot “atbilstīgus tehniskus un organizatoriskus pasākumus”, lai nodrošinātu atbilstību VDAR saskaņā ar VDAR 24. panta 1. punktu, ir spēkā vienmēr, bet pasākumi, kas nepieciešami, lai sasniegtu šo rezultātu, var atšķirties atkarībā no riska⁴³.
45. Lai gan VDAR 28. panta 1. punktā nav konkrētas atsauces uz “risku”, tas nozīmē, ka ir jāņem vērā riska līmenis datu subjektu tiesībām un brīvībām. 28. panta 1. punkta prasība izmantot tikai tos apstrādātājus, kas sniedz “pietiekamas garantijas”, ka tiks īstenoti “atbilstīgi tehniskie un organizatoriskie pasākumi”, ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nozīmē nepieciešamību apsvērt, vai apstrādātāji sniedz pietiekamas garantijas šādu pasākumu īstenošanai, ņemot vērā apstrādes riskus, jo, piemēram, īstenojamo drošības pasākumu līmenis ir atkarīgs arī no riskiem.
46. Ar apstrādes darbību saistītajam riskam ir svarīga nozīme tehnisko un organizatorisko pasākumu atbilstības noteikšanā, kā arī citiem VDAR 24. panta 1. punktā minētajiem kritērijiem⁴⁴. Atkarībā no riska līmeņa, kas saistīts ar apstrādes darbību (piemēram, ja tiek apstrādātas īpašas personas datu kategorijas), pārzinis var noteikt stingrākus vai plašākus tehniskos un organizatoriskos pasākumus. Tādēļ jebkuram apstrādātājam būtu jāsniedz pietiekamas garantijas, lai efektīvi īstenotu pārziņa noteiktos “atbilstošos” pasākumus.

⁴⁰ EDAK pamatnostādnes 07/2020 96. punkts (“Pārziņa novērtējums par to, vai garantijas ir pietiekamas, ir riska novērtēšanas veids, kas lielā mērā būs atkarīgs no apstrādātājam uzticētās apstrādes veida, un tas ir jāveic katrā gadījumā atsevišķi, ņemot vērā apstrādes raksturu, apjomu, kontekstu un nolūkus, kā arī riskus fizisko personu tiesībām un brīvībām. Līdz ar to EDAK nevar nodrošināt pilnīgu dokumentu vai darbību sarakstu, kas apstrādātājam jāuzrāda vai jāpierāda jebkurā konkrētā scenārijā, jo tas lielā mērā ir atkarīgs no apstrādes īpašajiem apstākļiem”).

⁴¹ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 99. punkts: “, tostarp vajadzības gadījumā veicot revīzijas un pārbaudes”.

⁴² Termins “risks” ir minēts VDAR 24., 25., 27., 30., 32., 33., 34., 35., 36. un 39. pantā.

⁴³ EST 2023. gada 14. decembra spriedums lietā *Natsioalna agentsia za prihodite*, C-340/21, EU:C:2023:986, 35. punkts: “VDAR 74. apsvērumā ir uzsvērts, cik svarīgi ir tas, ka pārzinim ir pienākums īstenot atbilstīgus un efektīvus pasākumus un spēt pierādīt apstrādes darbību atbilstību minētajai regulai, tostarp pasākumu iedarbīgumu, ņemot vērā kritērijus, kas saistīti ar attiecīgās apstrādes īpašībām un ar tās radīto risku, kuri arī ir izklāstīti minētās regulas 24. un 32. pantā”.

⁴⁴ 24. panta 1. punktā ir atsauce uz “apstrādes raksturu, apjomu, kontekstu un nolūkiem, kā arī dažādas iespējamības un nopietnības pakāpes riskiem attiecībā uz fizisku personu tiesībām un brīvībām”.

47. Kolēģija uzskata, ka **pārziņa pienākums pārbaudīt, vai (apakš)apstrādātāji sniedz pietiekamas garantijas, lai īstenotu pārziņa noteiktos pasākumus, ir jāpiemēro neatkarīgi no riska datu subjektu tiesībām un brīvībām.**
48. **Tomēr šādas pārbaudes apjoms praksē atšķirsies atkarībā no šo organizatorisko un tehnisko pasākumu būtības, ko nosaka pārzinis, cita starpā pamatojoties uz risku, kas saistīts ar apstrādi.** Piemēram, ja apstrādes darbības rada mazāku risku datu subjektu tiesībām un brīvībām, attiecīgie “atbilstīgie pasākumi” būs mazāk stingri. Tāpēc pārziņa veiktās pārbaudes apjoms praksē var būt mazāk plašs. Un otrādi, ja attiecīgās apstrādes radītais risks ir lielāks, pārziņa pārbaudes līmenis var būt svarīgāks, lai pārbaudītu, vai visa apstrādes ķēde sniedz pietiekamas garantijas, ņemot vērā to, ka īstenojamie “atbilstīgie pasākumi” ir plašāki un stingrāki, lai novērstu datu subjektiem radītos riskus.
49. Šajā sakarā atkarībā no riska līmeņa, kas saistīts ar apstrādes darbību, pārzinis var palielināt savas pārbaudes līmeni, pats pārbaudot apakšapstrādes līgumus, un/vai arī piemērot sākotnējam apstrādātājam paplašinātu pārbaudi un dokumentāciju.
50. Saskaņā ar pārskatatbildības principu pārzinim ir pienācīgi jādokumentē ikviens pasākums, kas tiek uzskatīts par nepieciešamu, lai izpildītu VDAR prasības, arī pamatojoties uz apstrādes radīto risku⁴⁵. Šādu pienākumu atvieglo, no vienas puses, apstrādātājiem noteiktie **palīdzības un revīzijas pienākumi** un, no otras puses, **sākotnējā apstrādātāja sniegtā informācija** pārzinim pirms papildu apstrādātāju iesaistīšanas.
51. Pirmkārt, kolēģija norāda, ka apstrādātājiem ir pienākums palīdzēt pārzinim izpildīt noteiktas VDAR prasības (saskaņā ar 28. panta 3. punkta e) un f) apakšpunktu)⁴⁶. Vispārīgāk runājot, apstrādātājam ir pienākums darīt pārzinim pieejamu visu informāciju, kas nepieciešama, lai pierādītu atbilstību 28. pantam (28. panta 3. punkta h) apakšpunkts)⁴⁷. Pārzinim jābūt pilnībā informētam par apstrādes detaļām, kas ir būtiskas, lai pierādītu atbilstību VDAR 28. pantā noteiktajiem pienākumiem, un apstrādātājam jāsniedz visa informācija par to, kā apstrādes darbība tiek veikta pārziņa vārdā⁴⁸. Līgumā jāprecizē, cik bieži un kā šai informācijas plūsmai ir jānotiek⁴⁹.
52. Tāpēc pārzinis var paļauties uz apstrādātāja sniegto informāciju saskaņā ar VDAR 28. panta 3. punkta h) apakšpunktu, pildot savu pienākumu dokumentēt pieņemtos pasākumus, ja apstrādātāja iesniegtā informācija faktiski pierāda atbilstību. Tā kā apstrādātājam ir labas iespējas zināt sīkāku informāciju par

⁴⁵ Attiecībā uz pārziņa pierādīšanas pienākumu skatīt EST 2023. gada 14. decembra spriedumu, *Natsionalna agentsia za prihodite*, C-340/21, EU:C:2023:986, 52. punkts. “No VDAR 5. panta 2. punkta, 24. panta 1. punkta un 32. panta 1. punkta formulējuma ir skaidrs, ka attiecīgajam pārzinim ir pienākums pierādīt, ka personas dati tiek apstrādāti tā, lai nodrošinātu šo datu pienācīgu drošību minētās regulas 5. panta 1. punkta f) apakšpunkta un 32. panta nozīmē”; skatīt arī EST 2024. gada 25. janvāra spriedumu lietā BL pret MediaMarktSaturn Hagen-Iserlohn GmbH, C-687/21, ECLI:EU:C:2024:72, 42. punktu “šajā ziņā jānorāda, ka no VDAR 5., 24. un 32. panta lasījuma kopā, lasot to kopā, ņemot vērā tās 74. apsvērumu, izriet, ka kompensācijas prasībā saskaņā ar minētās regulas 82. pantu attiecīgais pārzinis: Šāda pierādīšanas pienākuma sadale var ne tikai mudināt šo datu pārziņus veikt VDAR paredzētos drošības pasākumus, bet arī saglabāt šīs regulas 82. pantā paredzēto tiesību uz kompensāciju efektivitāti un atbalstīt šīs regulas 11. apsvērumā minētos Savienības likumdevēja nodomus”.

⁴⁶ Sk. EDAK pamatnostādnes 07/2020, 130.–138. punkts.

⁴⁷ Sk. EDAK pamatnostādnes 07/2020, 143.–145. punkts.

⁴⁸ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 143. punkts.

⁴⁹ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 143. punkts.

apstrādi, ko tas veic, un par apstrādi, ko veic apakšapstrādātāji, tam laicīgi jādara pieejama pārzinim visa attiecīgā informācija⁵⁰.

53. Iepriekš minētais attiecas arī uz apakšapstrādātājiem. Apstrādātājiem patiešām ir pienākums nodot palīdzības pienākumus tālāk apstrādes ķēdē (VDAR 28. panta 4. punkts).
54. Otrkārt, **apakšapstrādātāju iesaiste**, kā minēts iepriekš, ir iespējama tikai ar pārziņa iepriekšēju rakstisku atļauju, kas var būt konkrēta vai vispārīga. Ja pārzinis izvēlas sniegt vispārēju atļauju, tā *“ir jāpapildina ar kritērijiem, pēc kuriem apstrādātājs vadās, izvēloties apstrādātāju (piemēram, garantijas attiecībā uz tehniskiem un organizatoriskiem pasākumiem, ekspertu zināšanām, uzticamību un resursiem)”*⁵¹.
55. Kā paskaidrojusi EDAK, *“[I]ai varētu veikt novērtējumu un izlemt, vai atļaut apakšuzņēmuma līgumu slēgšanu, apstrādātājam būs jāiesniedz datu pārzinim paredzamo apakšapstrādātāju saraksts (tostarp par katru norādot viņa atrašanās vietu un veicamos darbus, kā arī iesniedzot pierādījumus par to, kādi aizsardzības pasākumi ir ieviesti)”*⁵². Šī informācija ir nepieciešama, lai pārzinis varētu ievērot pārskatatbildības principu, kas minēts VDAR 24. pantā, un 28. panta 1. punkta, 32. panta un V nodaļas noteikumus⁵³. Attiecībā uz personas datu nosūtīšanu ārpus EEZ kolēģija atsaucas uz turpmāk sniegto atbildi uz Dānijas UI uzdoto 1.2. jautājumu.
56. Kā atgādināja EDAK, sākotnējam apstrādātājam ir jānodrošina, ka tas ierosina apakšapstrādātājus, kas sniedz pietiekamas garantijas⁵⁴. Tas, ka sākotnējam apstrādātājam ir jāsniedz iepriekš minētā informācija, liecina, ka **apstrādātājam ir sava loma apakšapstrādātāju izvēlē un viņu sniegto garantiju pārbaudē, un viņam jāsniedz pārzinim pietiekama informācija**. Tas atbilst arī faktam, ka neatkarīgi no pārziņa ieteiktajiem pakalpojumu sniedzēju izvēles kritērijiem, sākotnējais apstrādātājs joprojām ir pilnībā atbildīgs pārzinim par apakšapstrādātāju pienākumu izpildi (VDAR 28. panta 4. punkts).
57. Šajā sakarā, pat ja saskaņā ar VDAR 28. panta 4. punktu apstrādātājs, kas nodarbina apakšapstrādātāju, ir tieši atbildīgs par to, lai nodrošinātu, ka šim citam apstrādātājam tiek piemēroti tādi paši datu aizsardzības pienākumi, kādi noteikti sākotnējā līgumā starp pārzini un apstrādātāju, tas neatceļ pārziņa atbildību nodrošināt atbilstību VDAR 28. panta 1. punkta un 24. panta 1. punkta prasībām un spēju pierādīt šo atbilstību.
58. **Galīgais lēmums par to, vai piesaistīt konkrētu apakš(apakš)apstrādātāju, un ar to saistītā atbildība, tostarp attiecībā uz (apakš)apstrādātāja sniegto garantiju pietiekamības pārbaudi, paliek pārziņa ziņā**. Kā jau tika atgādināts, vispārējas vai konkrētas atļaujas gadījumā pārzinis vienmēr pats var izlemt, vai apstiprināt šā apakšapstrādātāja iesaistišanu vai iebilst pret to.
59. Novērtējot atbilstību VDAR 24. panta 1. punktam un 28. panta 1. punktam, uzraudzības iestādēm ir jānovērtē, vai pārzinis spēj pierādīt, ka tā apakšapstrādātāju sniegto garantiju pietiekamības pārbaude

⁵⁰ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 143. punkts, atsaucoties uz 28. panta 3. punkta h) apakšpunktu: *“Piemēram, apstrādātāja reģistrēto apstrādes darbību attiecīgās daļas var tikt kopīgotas ar pārzini. Apstrādātājam jāiesniedz visa informācija par to, kā tiks veikta apstrādes darbība pārziņa vārdā. Šādā informācijā jāiekļauj informācija par izmantoto sistēmu darbību, drošības pasākumiem, to, kā tiek ievērotas datu saglabāšanas prasības, datu atrašanās vietu, datu pārsūtīšanu, to, kam ir piekļuve datiem un kas ir datu saņēmēji, to, kādi apakšapstrādātāji ir iesaistīti, utt.”*. Iespēja pārzinim veikt revīziju ir noteikta arī 144. punktā. *“Šādas revīzijas mērķis ir nodrošināt, lai pārzinim būtu visa informācija par apstrādes darbību, kas tiek veikta viņa vārdā, un apstrādātāja sniegtajām garantijām.”*

⁵¹ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 156. punkts.

⁵² EDAK pamatnostādnes 07/2020, 152. punkts.

⁵³ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 69. zemsvītras piezīme.

⁵⁴ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 159. punkts.

ir veikta tā, lai pārzinis būtu apmierināts. Tas nozīmē, ka pārzinis var izvēlēties pajauties uz informāciju, kas saņemta no apstrādātāja, un vajadzības gadījumā papildināt to. Piemēram, ja pārziņa saņemtā informācija šķiet nepilnīga, neprecīza vai rada jautājumus, vai attiecīgā gadījumā, pamatojoties uz lietas apstākļiem, tostarp risku, kas saistīts ar apstrādi, pārzinim ir jāpieprasa papildu informācija un/vai jāpārbauda informācija un vajadzības gadījumā tā jāpapildina/jālabo.

60. Konkrētāk, attiecībā uz apstrādi, kas rada augstu risku datu subjektu tiesībām un brīvībām, pārzinim ir jāpaaugstina pārbaudes līmenis, pārbaudot sniegto informāciju par dažādu apstrādes ķēdes apstrādātāju sniegtajām garantijām.

2.1.3 Līguma starp sākotnējo apstrādātāju un papildu apstrādātājiem pārbaude **Error!** **Bookmark not defined.**

61. Dānijas UI būtībā jautā, vai un cik lielā mērā pārzinim ir pienākums pārbaudīt un dokumentēt, vai apakšapstrādes līgumi uzliek tādus pašus pienākumus papildu apstrādātājiem.
62. Šajā sakarā 28. panta 4. punkts⁵⁵ uzliek apstrādātājiem tiešu pienākumu. Turklāt 28. panta 3. punkta d) apakšpunktā noteikts, ka pārzinim un apstrādātājam līgumā "jāparedz" apstrādātāja pienākums ievērot 28. panta 4. punktā minētos nosacījumus, tādējādi padarot šo prasību par apstrādātājam uzliktu līgumsaistību. Citiem vārdiem sakot, **sākotnējam apstrādātājam ir juridisks un līgumisks pienākums nodot tās pašas datu aizsardzības saistības apakšapstrādes līgumos, ko tas noslēdz ar papildu apstrādātājiem.**

⁵⁵VDAR 28. panta 4. punkts. "Ja apstrādātājs ar līgumu vai citu juridisku aktu saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem piesaista citu apstrādātāju konkrētu apstrādes darbību veikšanai pārziņa vārdā, šim citam apstrādātājam nosaka tos pašus datu aizsardzības pienākumus, kas noteikti 3. punktā minētajā līgumā vai citā juridiskā aktā, kas noslēgts starp pārzini un apstrādātāju, jo īpaši pietiekami garantējot, ka tiks īstenoti piemēroti tehniskie un organizatoriskie pasākumi tādā veidā, ka apstrādē tiek ievērotas šajā regulā noteiktās prasības."

63. Tāpat papildu pārstrādātājiem būs līgumiski prasīts (no sākotnējā apstrādātāja puses) uzlikt tādus pašus datu aizsardzības pienākumus saviem apstrādātājiem un arī tālāk visā apstrādes ķēdē⁵⁶. Nav nepieciešams, lai apakšapstrādes līgums tādā redakcijā būtu identisks ar datu apstrādes līgumu, kas noslēgts ar sākotnējo apstrādātāju⁵⁷.
64. Kolēģija atgādina, ka gadījumā, ja apakšapstrādātājs nepilda savus pienākumus, galīgā atbildība par minētā cita apakšapstrādātāja pienākumu izpildi gulstas uz pārzini. Tomēr sākotnējais apstrādātājs joprojām būs atbildīgs pārzinim, lai pārzinim būtu iespēja iesniegt līgumisku prasību pret sākotnējo apstrādātāju, ja šāds apstrādātājs apakšapstrādes līgumos nav noteicis tos pašus datu aizsardzības pienākumus.
65. Apstrādātājiem ir pienākums darīt pārzinim pieejamu visu informāciju, kas nepieciešama, lai pierādītu atbilstību VDAR 28. panta 3. punkta h) apakšpunktam. Tāpēc pēc pārziņa pieprasījuma sākotnējam apstrādātājam būs jāiesniedz apakšapstrādes līgumi starp sākotnējo apstrādātāju un papildu apstrādātājiem.
66. Šajā sakarā Eiropas Komisijas lēmums par līguma standartklausulām starp pārziņiem un apstrādātājiem⁵⁸ un par starptautiskās pārsūtīšanas SCC⁵⁹ paredz pārzinim iespēju pieprasīt apakšapstrādes līguma starp sākotnējo apstrādātāju un papildu apstrādātājiem kopiju. Šo iespēju paredz arī uzraudzības iestāžu pieņemtie trīs pārziņu un apstrādātāju SCC⁶⁰. Šī iespēja ir pārziņa

⁵⁶ EDAU un EDAK kopīgajā atzinumā 2/2021 par Eiropas Komisijas Īstenošanas lēmumu par līguma standartklausulām attiecībā uz personas datu nosūtīšanu trešām valstīm EDAU un EDAK uzsvēra, ka VDAR 28. panta 4. punkta prasība pusēm ir jāņem vērā attiecībās starp apstrādātāju un citu apstrādātāju (66. punkts).

⁵⁷ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 160. punkts: *“Tādu pašu” pienākumu uzlikšana jāinterpretē funkcionāli, nevis formāli — līgumā nav jāiekļauj tieši tādi paši vārdi kā tie, kas lietoti līgumā starp pārzini un apstrādātāju, taču tam jānodrošina, ka pienākumi būtībā ir tie paši”*. EDAK arī atzīmē, ka gadījumos, kad divi apstrādātāji izmanto EK starptautiskās nosūtīšanas SCC trešo moduli (apstrādātājs-apstrādātājs), sākotnējais apstrādātājs sniedz papildu garantijas. Saskaņā ar EK starptautiskās nosūtīšanas SCC 8.1. punkta d) apakšpunktu datu nosūtītājs (sākotnējais apstrādātājs) garantē, ka tas datu saņēmējam (apakšapstrādātājam) ir uzlicis tādas pašas datu aizsardzības saistības, kā noteikts līgumā vai citā tiesību aktā, kas saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem noslēgts starp pārzini un datu nosūtītāju.

⁵⁸ EK lēmuma par līguma standartklausulām starp pārziņiem un apstrādātājiem 7. iedaļā par apakšapstrādātāju izmantošanu 7. panta 7. punkta c) apakšpunktā ir noteikts: *“Pēc pārziņa pieprasījuma apstrādātājs iesniedz pārzinim šādas apakšapstrādātāja vienošanās un jebkādu turpmāku grozījumu kopiju. Ciktāl tas ir nepieciešams, lai aizsargātu komercnoslēpumu vai citu konfidenciālu informāciju, tostarp personas datus, apstrādātājs var rediģēt vienošanās tekstu pirms kopijas kopīgošanas”*. Komisijas 2021. gada 4. jūnija Īstenošanas lēmums 2021/915 par līguma standartklausulām starp pārziņiem un apstrādātājiem saskaņā ar Regulas (ES) 2016/679 28. panta 7. punktu un Regulas (ES) 2018/1725 29. panta 7. punktu (*“EK lēmums par līguma standartklausulām starp pārziņiem un apstrādātājiem”*).

⁵⁹ EK starptautiskās nosūtīšanas SCC otrā moduļa (pārzinis līdz apstrādātājam) 9. klauzulas c) punktā ir noteikts: *“Datu saņēmējs pēc datu nosūtītāja pieprasījuma iesniedz datu nosūtītājam šāda apakšapstrādātāja līguma un visu turpmāko grozījumu kopiju. Ciktāl tas ir nepieciešams, lai aizsargātu komercnoslēpumus vai citu konfidenciālu informāciju, tostarp personas datus, datu saņēmējs var rediģēt vienošanās tekstu pirms kopijas kopīgošanas”*. Turklāt trešais modulis (Nosūtīšana no apstrādātāja apstrādātājam) paredz, ka *“Datu saņēmējs pēc datu nosūtītāja vai pārziņa pieprasījuma iesniedz šāda apakšapstrādātāja līguma un visu turpmāko grozījumu kopiju. Ciktāl tas ir nepieciešams, lai aizsargātu komercnoslēpumus vai citu konfidenciālu informāciju, tostarp personas datus, datu saņēmējs var rediģēt vienošanās tekstu pirms kopijas kopīgošanas”*. Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/914 (2021. gada 4. jūnijs) par līguma standartklausulām attiecībā uz personas datu nosūtīšanu trešām valstīm saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/679 (EK starptautiskās nosūtīšanas SCC).

⁶⁰ Dānijas UI līguma standartklausulas, lai nodrošinātu atbilstību VDAR 28. pantam, jo īpaši 7.5. punkts; Lietuvas UI līguma standartklausulas, lai nodrošinātu atbilstību VDAR 28. pantam, jo īpaši 18. punkts; Slovēnijas UI līguma standartklausulas, lai nodrošinātu atbilstību VDAR 28. pantam, jo īpaši 6.5. punkts.

revīzijas tiesību izpaušme saskaņā ar VDAR 28. panta 3. punkta h) apakšpunktu. Ja pārzinis to pieprasa, apstrādātājam ir jāiesniedz šāda kopija.

67. Tomēr EDAK norāda, ka SCC nereglamentē to, vai pārzinim *ir* jāpieprasa šāda kopija, lai nodrošinātu atbilstību VDAR 28. panta 1. punktam.
68. Šajā ziņā tas, vai pārzinis izvēlas pieprasīt šādu kopiju, nevar noteikt pārziņa atbildību. Jebkurā gadījumā apstrādātājam ir arī juridiskas un līgumiskas saistības, kas paredz, ka tam ir jāpiemēro tādi paši datu aizsardzības pienākumi kā sākotnējā līgumā.
69. Tas nozīmē, ka **pārzinim nav pienākuma sistemātiski pieprasīt apakšapstrādes līgumus, lai pārbaudītu, vai sākotnējā līgumā paredzētie datu aizsardzības pienākumi ir nodoti tālāk datu apstrādes ķēdē.** Pārzinim katrā atsevišķā gadījumā ir jāizvērtē, vai šādu līgumu kopiju pieprasīšana vai to pārskatīšana jebkurā laikā ir nepieciešama, lai tas varētu pierādīt atbilstību, ņemot vērā pārskatatbildības principu. Īstenojot savas revīzijas tiesības saskaņā ar 28. panta 3. punkta h) apakšpunktu, pārzinim būtu jāievieš process revīzijas kampaņu veikšanai, lai, veicot izlases pārbaudes, pārbaudītu, vai līgumos ar tā apakšapstrādātājiem ir ietverti nepieciešamie datu aizsardzības pienākumi.
70. Līdz ar to nepieciešamība pieprasīt apakšapstrādes līguma kopiju ir atkarīga no lietas apstākļiem. Piemēram, ja rodas šaubas par apstrādātāja vai apakšapstrādātāja atbilstību 28. panta 1. un 4. punkta prasībām vai pēc UI pieprasījuma, pārzinim ir jāpieprasa līguma pārskatīšana (piemēram, ja datu aizsardzības pārkāpums ietekmē papildu apstrādātāju vai ja ir pieejama cita publiski pieejama informācija vai cita pārzinim pieejama informācija), piemēram, var būt apakšapstrādātāja datu apstrādes līguma veidnes, kas neatbilst VDAR 28. panta 3. punkta prasībām.
71. Lai nodrošinātu atbilstību 28. panta 1. punktam, ņemot vērā pārskatatbildības principu, apakšapstrādes līgumu kopija var palīdzēt pārzinim pierādīt, ka tā apstrādātāji un apakšapstrādātāji sniedz pietiekamas garantijas, tostarp to, ka apstrādātājs ievēro VDAR 28. panta 4. punktu. EDAK norāda, ka pārzinis var nespēt novērtēt, vai attiecībā uz apakšapstrādātāju sniegtās garantijas ir pietiekamas vai ne, bez piekļuves apakšapstrādes līguma saturam un tā satura novērtēšanas. Lai gan līgumā var rakstveidā paredzēt garantijas, līguma noteikumi paši par sevi nevar pierādīt, ka līguma puses ir efektīvi īstenojušas pietiekamas garantijas.

2.2 Par VDAR 28. panta 1. punkta interpretāciju saistībā ar VDAR 44. pantu (nosūtīšana apstrādes ķēdē – 1.2. un 1.3. jautājums)

72. Pieprasījuma 1.2. jautājuma mērķis ir sniegt precizējumus nosūtīšanas vai tālākas nosūtīšanas gadījumā no (apakš)apstrādātāja citam (apakš)apstrādātājam, ciktāl pārzinim sava pienākuma ietvaros saskaņā ar VDAR 28. panta 1. punktu saistībā ar VDAR 44. pantu ir jānovērtē dokumentācija no (apakš)apstrādātājiem, ka sākotnējā vai turpmākā nosūtīšana neapdraud personas datu aizsardzības līmeni.
73. 1.3. jautājuma mērķis ir precizēt, vai VDAR 28. panta 1. punktā, lasot to kopā ar VDAR 5. panta 2. punktu un 24. pantu, kā atbildēts uz 1.2. jautājumu, noteikto pienākumu apjoms atšķiras atkarībā no riska, kas saistīts ar apstrādes darbību. Ja atbilde ir apstiprinoša, Dānijas UI lūdza zināt, cik lielā mērā šādi pienākumi ir saistīti ar “zema riska” un “augsta riska” apstrādes darbībām.

Ievada precizējumi

74. Skaidrības labad šā atzinuma kontekstā ir sniegti daži ar šiem jautājumiem saistīti ievada paskaidrojumi.
75. Pirmkārt, EDAK saprot terminu “nosūtīšana” tādā nozīmē, kas izklāstīta EDAK pamatnostādnēs 05/2021 par mijiedarbību starp 3. panta piemērošanu un noteikumiem par starptautisko nosūtīšanu saskaņā ar VDAR V nodaļu⁶¹ (turpmāk “EDAK pamatnostādnes 05/2021 (mijiedarbība)”), kurās ir atsauce arī uz EDAK pamatnostādnēm 3/2018 par VDAR teritoriālo darbības jomu⁶². Kā iepriekš uzsvērusi EDAK, attālināta piekļuve no trešās valsts ir nosūtīšana, ja tā atbilst kritērijiem, kas izklāstīti EDAK pamatnostādnēs 05/2021 (mijiedarbība)⁶³. Jebkurā gadījumā nosūtīšanas esamība izraisa VDAR V nodaļas piemērošanu.
76. Otrkārt, tā kā 1.2. jautājums attiecas uz situāciju, kad (apakš)apstrādātājs veic sākotnēju vai turpmāku nosūtīšanu citam (apakš)apstrādātājam, pārzinis nav datu nosūtītājs; drīzāk datu nosūtītājs ir apstrādātājs, kas pārziņa vārdā nosūta personas datus citam apstrādātājam ķēdē, nevis atsevišķam pārzinim. Tādējādi tas neattiecas uz personas datiem, kas nosūtīti atsevišķiem pārzinim, tostarp trešo valstu tribunāliem, tiesām vai administratīvajām iestādēm. Tāpēc VDAR 48. panta interpretācija neietilpst šo jautājumu tvērumā.
77. Treškārt, EDAK norāda, ka 1.2. jautājums attiecas uz nosūtīšanu, kas notiek visā apstrādes ķēdē saskaņā ar pārziņa dokumentētajiem norādījumiem atbilstoši VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunktam. Ir vērts uzsvērt, ka pārzinim ir jāizlemj, vai personas datu nosūtīšana ārpus EEZ ir iespējama kā daļa no (apakš)apstrādātājiem uzticētajām apstrādes darbībām. Apstrādātājam būtu jāatturas no jebkādas sākotnējas vai tālākas nosūtīšanas, kas neatbilst pārziņa norādījumiem⁶⁴. Pārziņa dokumentētie norādījumi attiecībā uz personas datu sākotnējo vai tālāku nosūtīšanu ir jānodod tālāk visā apstrādes ķēdē⁶⁵.
78. Ceturtkārt, EDAK precizē, ka 1.3. jautājumā minētais risks jēdziens būtu jāsaprot kā risks to datu subjektu tiesībām un brīvībām, kuru personas dati tiek apstrādāti, VDAR 75. un 76. apsvēruma nozīmē (kā minēts iepriekš 35. punktā).

Pārziņa atbildība pastāv arī tad, ja (apakš)apstrādātāji veic sākotnējo vai tālāko nosūtīšanu

79. Runājot par pieprasījuma būtību, EDAK jau norādīja, ka “[...] būs nosūtīšanas situācija, kad apstrādātājs (vai nu saskaņā ar 3. panta 1. punktu, vai saskaņā ar 3. panta 2. punktu attiecībā uz konkrētu apstrādi [...]) nosūta datus citam apstrādātājam vai pat pārzinim trešā valstī pēc pārziņa norādījumiem. Šādos gadījumos apstrādātājs rīkojas kā datu nosūtītājs pārziņa vārdā un tam ir jānodrošina, ka tiek ievēroti V nodaļā minētie noteikumi attiecībā uz konkrēto nosūtīšanu saskaņā ar pārziņa norādījumiem,

⁶¹EDAK pamatnostādnes 05/2021 par mijiedarbību starp 3. panta piemērošanu un noteikumiem par starptautisko nosūtīšanu saskaņā ar VDAR V nodaļu, versija 2.0., pieņemtas 2023. gada 14. februārī, kur 9. punktā ir izklāstīti trīs kumulatīvie kritēriji, lai apstrādes darbību kvalificētu kā nosūtīšanu, un vispārīgāk 2. iedaļā ir izklāstīti šie kritēriji.

⁶² EDAK pamatnostādnes 05/2021 (mijiedarbība), 12. punkts, kas attiecas uz EDAK Pamatnostādnēm 3/2018 par VDAR teritoriālo darbības jomu, versija 2.1, pieņemtas 2019. gada 12. novembrī (ar labojumu, kas datēts ar 2020. gada 7. janvāri), 5. lpp. un 1.–3. iedaļa. Skatīt jo īpaši 2. iedaļas d) punktu “Apstrādātājs, kas neveic uzņēmējdarbību Savienībā”.

⁶³EDAK pamatnostādnes 05/2021 (mijiedarbība), 16. punkts.

⁶⁴ VDAR 29. pants. Kā atgādināja EDAK, “Līgumā jāprecizē prasības pārsūtīšanai uz trešām valstīm vai starptautiskām organizācijām, ņemot vērā VDAR V nodaļas noteikumus” (EDAK pamatnostādnes 07/2020, 119. punkts). Piemēram, pārzinis var izvēlēties aizliegt pārsūtīšanu vai atļaut to tikai uz konkrētām valstīm.

⁶⁵VDAR 28. panta 4. punkts.

*tostarp, ka tiek izmantots atbilstošs nosūtīšanas instruments. Ņemot vērā to, ka nosūtīšana ir apstrādes darbība, ko veic pārziņa vārdā, **pārzinis ir arī atbildīgs un var būt atbildīgs saskaņā ar V nodaļu, kā arī jānodrošina, ka apstrādātājs sniedz pietiekamas garantijas saskaņā ar 28. pantu.***⁶⁶

80. Citiem vārdiem sakot, nosūtīšanas gadījumā pat tad, ja apstrādi neveic tieši pārzinis, bet gan apstrādātājs pārziņa vārdā, uz pārzini joprojām attiecas pienākumi, kas izriet gan no VDAR 44. panta, gan no VDAR 28. panta 1. punkta^{67 68}.

Atbildība, kas izriet no VDAR 44. panta

81. VDAR 44. pantā noteiktie pienākumi⁶⁹ ir adresēti gan apstrādātājiem (atzinuma kontekstā - datu apstrādātājiem, kas darbojas kā datu nosūtītāji), gan pārziņiem⁷⁰. Tādēļ gan apstrādātājiem, gan pārziņiem būtu jānodrošina, ka personas datu aizsardzības līmeni nemazina sākotnējā vai turpmākā nosūtīšana, neatkarīgi no iemesla, saskaņā ar kuru nosūtīšana notiek⁷¹. Piemēram, gan pārzinis, gan apstrādātājs principā joprojām ir atbildīgi saskaņā ar V nodaļu VDAR par nelikumīgu sākotnēju vai tālāku nosūtīšanu⁷², un tāpēc pārkāpuma gadījumā tos abus un katru atsevišķi var saukt pie atbildības.

Atbildība, kas izriet no VDAR 28. panta 1. punkta

82. Saskaņā ar pārskatatbildības principu pārziņiem ir jāveic "attiecīgi pasākumi", lai novērstu jebkādas VDAR noteikto noteikumu pārkāpumus, lai nodrošinātu tiesības uz datu aizsardzību⁷³, un tas ietver VDAR V nodaļas pārkāpumu novēršanu. Šī atbildība ir spēkā pirms nosūtīšanas sākuma un tik ilgi, kamēr nosūtītie personas dati tiek apstrādāti trešajā valstī.
83. Kā paskaidrots iepriekš 47.-48. punktā, *pārziņa pienākums* pārbaudīt, vai (apakš)apstrādātāji sniedz pietiekamas garantijas, lai īstenotu pārziņa noteiktos pasākumus saskaņā ar VDAR 28. panta 1. punktu⁷⁴, ir jāpiemēro neatkarīgi no riska datu subjektu tiesībām un brīvībām. Tomēr šādas pārbaudes *apjoms* praksē atšķirsies atkarībā no pārziņa noteikto organizatorisko un tehnisko pasākumu veida, cita starpā pamatojoties uz risku, kas saistīts ar apstrādi⁷⁵. Šajā sakarā sākotnējas vai

⁶⁶EDAK pamatnostādnes 05/2021 (mijiedarbība), 19. punkts, izcēlums pievienots treknrakstā.

⁶⁷Ir arī svarīgi norādīt, ka VDAR 28. panta 1. punktā ir atsauce uz atbilstību VDAR prasībām un tādējādi tas būtu jāinterpretē, iekļaujot V nodaļas noteikumus, kas attiecas uz personas datu sākotnējo vai turpmāko nosūtīšanu uz trešām valstīm. Tas attiecas gan uz sākotnējo, gan uz tālāku nosūtīšanu, skatīt VDAR 44. pantu.

⁶⁸Šajā atzinuma iedaļā ir risināti pienākumi, kas izriet no VDAR 44. panta un 28. panta 1. punkta, precizējot, ka uz pārzini joprojām attiecas visi pienākumi, kas piemērojami pārziņiem saskaņā ar VDAR.

⁶⁹VDAR 44. pantā ir atsauce uz VDAR V nodaļas noteikumiem.

⁷⁰VDAR 44. pants attiecas gan uz "pārzini, gan apstrādātāju", lai nodrošinātu atbilstību V nodaļai; sk. arī 101. apsvērumu. Šā iemesla dēļ EDAK leteikumi 01/2020 pasākumiem, kas papildina nosūtīšanas rīkus nolūkā nodrošināt atbilstību ES persondatu aizsardzības līmenim, versija 2.0, pieņemti 2021. gada 18. jūnijā (turpmāk "EDAK leteikumi 01/2020") attiecas uz "datu nosūtītājiem" (neatkarīgi no tā, vai tie ir pārziņi vai (apakš)apstrādātāji, kas apstrādā personas datus).

⁷¹EST spriedums (2020. gada 16. jūlijs), *Datu aizsardzības komisija / Facebook Ireland Ltd, Maximillian Schrems*, (turpmāk — 'EST spriedums Schrems II'), lieta C-311/18, ECLI:EU:C:2020:559, 92. punkts.

⁷²Pārzinis var pieprasīt no apstrādātāja kompensāciju, kas atbilst tā atbildības daļai, ja ir izpildīti VDAR 82. panta 5. punktā paredzētie nosacījumi.

⁷³Skatīt iepriekšējo iedaļu par VDAR 5. panta 2. punktu un 24. panta 1. punktu kopā ar 28. panta 1. punktu.

⁷⁴Lai novērstu šaubas, ir jāprecizē, ka VDAR 24. panta 1. punktā un 28. panta 1. punktā minētie "atbilstīgos tehniskos un organizatoriskos pasākumus" nevajag sajaut ar EDAK leteikumos 01/2020 minētajiem "papildpasākumiem" (50. punkts: "*Papildu pasākumi*" pēc definīcijas papildina aizsardzības pasākumus, ko jau paredz VDAR 46. panta nosūtīšanas rīks, un citas piemērojamās drošības prasības (piemēram, tehniskās drošības pasākumi), kas noteikti VDAR", atsaucoties uz VDAR 109. apsvērumu un EST spriedumu Schrems II, 133. punkts).

⁷⁵Lūdzu, skatiet riska definīciju, kā paskaidrots 35. un 78. punktā.

tālākas nosūtīšanas uz trešajām valstīm esamība apstrādes ķēdē var palielināt apstrādes radītos riskus, un tāpēc tas ietekmē pārziņa noteiktos "atbilstīgos" pasākumus⁷⁶.

84. Pārzinim, kam palīdz apstrādātājs un apakšapstrādātāji, pēc pieprasījuma ir jāspēj pierādīt kompetentajai uzraudzības iestādei tā atbilstību VDAR 28. panta 1. punkta prasībām. Atbilstošo dokumentāciju cita starpā varētu sagatavot, pamatojoties uz informāciju, kas saņemta no apstrādātājiem saistībā ar (apakš)apstrādātāju iesaistīšanu⁷⁷ (sk. 54.-56. punktu), kā arī ar tā apstrādātāju palīdzību saskaņā ar VDAR 28. panta 3. punkta h) apakšpunktu (sk. 51.-52. punktu).
85. Pārzinim ir vajadzīga arī visa attiecīgā informācija, lai izdotu vajadzīgos norādījumus par personas datu nosūtīšanu uz attiecīgajām trešām valstīm un lai varētu ievērot VDAR 5. panta 2. punktā un 24. pantā noteikto pārskatatbildības principu, kā arī 28. panta 1. punkta, 32. panta un V nodaļas noteikumus⁷⁸. Pamatojoties uz saņemto informāciju, pārzinis var iebilst pret vai neatļaut papildu apstrādātāja iesaistīšanos, ja tas nozīmētu personas datu nosūtīšanu no sākotnējā apstrādātāja (kā nosūtītāja) paredzētajam papildu apstrādātājam (kā saņēmējam).
86. Saskaņā ar iepriekš minēto 58. punktu pārzinis ir galīgi atbildīgs par jebkuru VDAR 28. panta 1. punkta pārkāpumu attiecībā uz (apakš)apstrādātāju izmantošanu un var par to tikt saukts pie atbildības. EDAK uzsver, ka praktiskas grūtības, uz kurām atsaucas datu pārziņi attiecībā uz kontroli pār to apstrādātāja apakšapstrādātāju iesaisti, kas viņiem var apgrūtināt "pietiekamu garantiju" pārbaudīšanu, jo īpaši attiecībā uz nosūtīšanu uz trešām valstīm, neatbrīvo datu pārziņi no tā pienākumiem apstrādē⁷⁹.
87. Turpmāk ir aprakstīti neizsmeļoši piemēri dokumentācijai, ko pārzinim būtu jānovērtē un jāspēj pierādīt kompetentajai uzraudzības iestādei — pārsūtīšanas kartēšana, izmantotais nosūtīšanas pamatojums un attiecīgā gadījumā "pārsūtīšanas ietekmes novērtējums" un papildu pasākumi.

Pārvedumu kartēšana:

88. Pirmkārt, gadījumos, kad personas dati tiks nosūtīti trešām valstīm saistībā ar (apakš)apstrādātāju izmantošanu, pārzinim būtu jānovērtē un jāspēj uzrādīt ar pārsūtīšanas kartēšanu saistīto dokumentāciju⁸⁰. Pārzinim ir jānodrošina, ka nosūtīšanas kartēšanu veic nosūtītājs (kas tā vārdā apstrādā personas datus), norādot, kuri personas dati tiek nosūtīti (tostarp attālināta piekļuve), kur un kādos nolūkos⁸¹. Pārzinis var paļauties uz šādu kartēšanu un vajadzības gadījumā to papildināt.

⁷⁶VDAR 116. apsvērumā ir noteikts: "*Personas datu pārvietošanās pāri robežām ārpus Savienības var ievērojami apdraudēt fizisko personu spējas īstenot tiesības uz datu aizsardzību, jo īpaši, lai aizsargātos pret nelikumīgu izmantošanu vai šādas informācijas atklāšanu.*"

⁷⁷ Sk. arī EK starptautiskās nosūtīšanas SCC trešā moduļa 9. punkta a) apakšpunktu (Nosūtīšana no pārziņa apstrādātājam) un tā III pielikumu; sk. arī otrā moduļa 9. punkta a) apakšpunktu (Nosūtīšana no pārziņa apstrādātājam); un EK lēmuma par līguma standartklauzulām starp pārziņiem un apstrādātājiem 7.7. punkta a) apakšpunktu un tā IV pielikumu "Apakšapstrādātāju saraksts". Gan EK starptautiskās nosūtīšanas SCC II pielikums, gan EK lēmuma par līguma standartklauzulām starp pārziņiem un apstrādātājiem IV pielikums jāaizpilda ar šādu informāciju par apakšapstrādātājiem gadījumā, ja pārzinis ir saņēmis īpašu atļauju: vārds, uzvārds, adrese, kontaktpersonas vārds, uzvārds, amats un kontaktinformācija, kā arī apstrādes apraksts. Turklāt EK starptautiskās nosūtīšanas SCC I pielikuma B iedaļā "Nosūtīšanas apraksts" ir norādīts: "Nosūtot datus (apakš)apstrādātājiem, norādiet arī apstrādes priekšmetu, veidu un ilgumu". Līdzīgi arī lēmuma par līguma standartklauzulām starp pārziņiem un apstrādātājiem II pielikumā ir noteikts: "Attiecībā uz apstrādi, ko veic (apakš)apstrādātāji, norādiet arī apstrādes priekšmetu, raksturu un ilgumu".

⁷⁸ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 152. punkts, 69. zemsvītras piezīme.

⁷⁹ CEF ziņojums par mākoņdatošanas pakalpojumiem, 16. lpp.

⁸⁰ "Kartēšana" attiecas uz EDAK leteikumu 01/2020 pirmo soli ("Apzināt savu datu nosūtīšanu"), 2.1. iedaļa, "Pirmais solis: Apzināt savu datu nosūtīšanu". Šo pirmo posmu piemēro neatkarīgi no pārsūtīšanas iemesla.

⁸¹ Būtu jāprecizē, ka nolūkus nosaka pārzinis, kā arī apstrādes "būtiskos līdzekļus" (sk. EDAK pamatnostādnes 07/2020, 40. punkts).

Piemēram, ja pārzinim saņemtā kartēšana šķiet nepilnīga⁸², neprecīza vai rada jautājumus, pārzinim jāpieprasa papildu informācija, jāpārbauda informācija un vajadzības gadījumā tā jāpapildina/jālabo.

89. Pārzinim ir jāsaņem šī informācija⁸³, pirms tiek piesaistīts papildu apstrādātājs. Jāatgādina arī, ka uz pārzini attiecas īpašas pārredzamības prasības attiecībā uz nosūtīšanu uz trešām valstīm saskaņā ar VDAR 13. panta 1. punkta f) apakšpunktu, 14. panta 1. punkta f) apakšpunktu, 15. panta 1. punkta c) apakšpunktu un 15. panta 2. punktu un prasība uzturēt uzskaiti par apstrādes darbībām saskaņā ar VDAR 30. panta 1. punkta d) un e) apakšpunktu. Lai izpildītu šīs prasības, kontrolierim jāzina, kur atrodas apakšapstrādātāji un kur notiek pārsūtīšana, tostarp attālināta piekļuve⁸⁴.

Izmantotais nosūtīšanas pamatojums un attiecīgā gadījumā “nosūtīšanas ietekmes novērtējums” un papildu pasākumi:

90. Pārzinim ir jānovērtē un jāspēj uzrādīt dokumentācija, kas attiecas uz nodošanas pamatojumu⁸⁵, uz kuru nosūtītājs paļaujas saskaņā ar pārziņa norādījumiem⁸⁶. Tas nozīmē, ka pārzinim ir jāsaņem šī informācija no (apakš)apstrādātājiem/nosūtītājiem, pirms notiek nosūtīšana. Šajā kontekstā EDAK atgādināja, ka uz pārzini attiecas īpašas pārredzamības prasības attiecībā uz “lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību esamību vai neesamību” saskaņā ar VDAR 45. pantu vai “atbilstošām garantijām”, kas paredzētas saskaņā ar VDAR 46. pantu (VDAR 13. panta 1. punkta f) apakšpunkts, 14. panta 1. punkta f) apakšpunkts un 15. panta 2. punkts⁸⁷).
91. Attiecībā uz pārziņa pienākuma novērtēt šo dokumentāciju apjomu tas ir atkarīgs no pamata veida, ko (apakš)apstrādātāji (kā datu nosūtītājs) izmanto sākotnējai vai tālākai nosūtīšanai⁸⁸:
92. Nosūtīšanu var veikt, pamatojoties uz **lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību**, ja saskaņā ar VDAR 45. pantu Komisija ir nolēmusi, ka trešā valsts, teritorija vai viens vai vairāki konkrēti sektori šajā trešā valstī, vai starptautiska organizācija nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni. Lai novērtētu, vai aizsardzības līmenis ir pietiekams, Komisija cita starpā ņem vērā personas datu tālākai nosūtīšanai uz citu trešo valsti vai starptautisku organizāciju piemērojamos noteikumus, kas tiek ievēroti attiecīgajā valstī vai starptautiskajā organizācijā, judikatūru, kā arī efektīvas un īstenojamas datu subjektu tiesības un efektīvu administratīvo un tiesisko aizsardzību datu subjektiem, kuru personas dati tiek nosūtīti⁸⁹.

⁸² Piemēram, ja kartēšanā nav norādīta apakšapstrādātāju atrašanās vieta vai ja nosūtīšana attālās piekļuves veidā nav minēti kartēšanā, kamēr tā notiek.

⁸³ Kā paskaidrots 54.–56. punktā.

⁸⁴ Šāda kartēšana ir nepieciešama arī tad, kad puses aizpilda attiecīgos EK starptautiskās nosūtīšanas SCC un EK lēmuma par līguma standartklausulām starp pārziņiem un apstrādātājiem pielikumus (skatīt 80. zemsvītras piezīmi).

⁸⁵ EDAK ieteikumi 01/2020, 2.2. iedaļa. “2. posms. Identificēt nosūtīšanas rīkus, uz kuriem atsaucaties”.

⁸⁶ VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunkts.

⁸⁷ EDAK pamatnostādnes 01/2022 (piekļuves tiesības), 122. punkts.

⁸⁸ Saskaņā ar pārziņa dokumentētajiem norādījumiem attiecībā uz personas datu pārsūtīšanu visā apstrādes ķēdē.

⁸⁹ Sk. VDAR 45. pantu un WP29 par aizsardzības līmeņa pietiekamību, pieņemts 2017. gada 28. novembrī, WP 254, ko EDAK apstiprināja 2018. gada 25. maijā, 7. lpp.: “Sākotnējās datu nosūtīšanas sākotnējam saņēmējam būtu jāatļauj personas datu tālāka nosūtīšana tikai tad, ja uz nākamo saņēmēju (t. i., tālākas nosūtīšanas saņēmēju) arī attiecas noteikumi (tostarp līguma noteikumi), kas nodrošina pienācīgu aizsardzības līmeni un ievēro attiecīgos norādījumus, apstrādājot datus pārziņa vārdā. Tālāka nosūtīšana nedrīkst nelabvēlīgi ietekmēt fizisko personu, kuru dati tiek pārsūtīti, aizsardzības līmeni. Sākotnējais no ES nosūtīto datu saņēmējs ir atbildīgs par to, lai nodrošinātu, ka tiek nodrošināti atbilstoši aizsardzības pasākumi datu tālākai nosūtīšanai, ja nav lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību. Šādai datu tālākai nosūtīšanai būtu jānotiek tikai ierobežotos un konkrētos nolūkos un tik ilgi, kamēr šādai apstrādei ir juridisks pamats.”

93. Ņemot vērā iepriekš minēto, ja nosūtīšanu veic (apakš)apstrādātājs (pārziņa vārdā), pamatojoties uz lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību saskaņā ar VDAR 45. pantu, pārbaudes pakāpei, kas pārzinim prasīta saskaņā ar VDAR 28. panta 1. punktu, ka tā (apakš)apstrādātājs sniedz pietiekamas garantijas attiecībā uz atbilstību VDAR V nodaļai, būtu jāaptver šādi elementi:
- vai lēmums par aizsardzības līmeņa pietiekamību ir spēkā⁹⁰;
 - un vai pārziņa vārdā veiktā nosūtīšana ietilpst šāda lēmuma darbības jomā (piemēram, darbības jomas personas datu kategorijas vai nozares)⁹¹.
94. Ja personas dati, ko (apakš)apstrādātājs (pārziņa vārdā) nosūta, pamatojoties uz lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību, ir pakļauti **tālākai nosūtīšanai** no šīs trešās valsts, nevajadzētu apdraudēt arī VDAR garantēto fizisko personu aizsardzības līmeni šādai tālākai nosūtīšanai⁹². Šajā sakarā saskaņā ar VDAR 45. panta 2. punkta a) apakšpunktu jebkurš Eiropas Komisijas izdots lēmums par aizsardzības līmeņa pietiekamību cita starpā attiecas arī uz trešo valstu noteikumiem, kas reglamentē tālāku nosūtīšanu. Tādējādi saskaņā ar VDAR 44. pantu pārzinim šīs prasības nav jāpārbauda pašam.
95. Attiecībā uz pārziņa pienākumu saskaņā ar VDAR 28. panta 1. punktu tas nozīmē, ka pārzinim būtu jānodrošina, ka (apakš)apstrādātājs sniedz “pietiekamas garantijas” arī attiecībā uz tālāku nosūtīšanu, ko veic (apakš)apstrādātājs no atbilstošas valsts.
96. Ja nav pieņemts lēmums par aizsardzības līmeņa pietiekamību, nosūtīšanu var veikt, ja tiek nodrošinātas **“atbilstošas garantijas”** saskaņā ar **VDAR 46. pantu**. Šādā gadījumā pārzinim būtu jānovērtē ieviestie atbilstošie aizsardzības pasākumi un jāpievērš uzmanība jebkādiem problemātiskiem tiesību aktiem, kas varētu liegt apakšapstrādātājam pildīt pienākumus, kuri noteikti tā līgumā ar sākotnējo apstrādātāju⁹³. Konkrētāk, pārzinim būtu jānodrošina, ka šāds “nosūtīšanas ietekmes novērtējums”⁹⁴ tiek veikts saskaņā ar judikatūru⁹⁵ un kā paskaidrots EDAK lēmumos 01/2020. Apstrādātājam/nosūtītājam (vajadzības gadījumā sadarbībā ar pārstrādātāju/saņēmēju⁹⁶) ir jā sagatavo dokumentācija, kas attiecas uz ieviestajiem atbilstošajiem aizsardzības pasākumiem, “pārsūtīšanas ietekmes novērtējumu” un iespējamiem

⁹⁰ EDAK lēmumi 1/2020, 19. punkts: “Ja jūs [datu nosūtītājs] nosūtāt personas datus uz trešajām valstīm, reģioniem vai sektoriem, uz ko attiecinā Komisijas lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību (ciktāl piemērojams), jums nav jāveic nekādas turpmākas darbības, kā aprakstīts šajos ieteikumos. Tomēr jums jāpārbauda, vai lēmumi par aizsardzības līmeņa pietiekamību, kas attiecas uz jūsu veikto nosūtīšanu, netiek atcelti vai atzīti par spēkā neesošiem.”

⁹¹ EDAK lēmumi 01/2020, 19. punkts.

⁹² Skatīt VDAR 44. pantu: “šajā nodaļā paredzētie nosacījumi ir ievēroti [...], tostarp attiecībā uz tālāku pārsūtīšanu no trešās valsts vai starptautiskas organizācijas uz citu trešo valsti vai uz citu starptautisku organizāciju”.

⁹³ Šajā sakarā sk. EST sprieduma Schrems II, 132. un 133. punktu, kur EST uzsver EK starptautiskās nosūtīšanas SCC līgumisko raksturu.

⁹⁴ Šis novērtējums ir sīkāk izskaidrots EDAK lēmumu 01/2020 3. solī ar nosaukumu “Novērtējiet, vai 46. pantā minētais VDAR datu pārsūtīšanas rīks, uz kuru jūs paļaujaties, ir efektīvs, ņemot vērā visus pārsūtīšanas apstākļus”.

⁹⁵ EST spriedums lietā Schrems II, 134. punkts.

⁹⁶ EDAK lēmumi 1/2022 par apstiprinājuma pieteikumu un elementiem un principiem, kas atrodami saistošajos uzņēmuma noteikumos par datu pārziņi (VDAR 47. pants), pieņemti 2023. gada 20. jūnijā, versija 2.1, 10. punkts: “[...] Turklāt, piemēram, katra datu nosūtītāja pienākums ir katrā konkrētā gadījumā atsevišķi izvērtēt, vai ir nepieciešams īstenot papildu pasākumus, lai nodrošinātu aizsardzības līmeni, kas būtībā ir līdzvērtīgs VDAR paredzētajam.”

papildu⁹⁷pasākumiem. Pārzinis var palauties uz (apakš)apstrādātāja sagatavoto novērtējumu un vajadzības gadījumā to papildināt. Piemēram, ja pārzinim saņemtais novērtējums šķiet nepilnīgs, neprecīzs vai rada jautājumus, pārzinim ir jāpieprasa papildu informācija, jāpārbauda informācija un vajadzības gadījumā tā jāpapildina/jālabo, paturot prātā, ka novērtējumam jāatbilst EDAK Ieteikumiem 01/2020 un tajos izklāstītajiem posmiem⁹⁸. Tas ietver tādu tiesību aktu un prakses noteikšanu, kas ir būtiski, ņemot vērā visus nodošanas apstākļus,⁹⁹ un, ja nepieciešams, atbilstošu papildu pasākumu noteikšanu¹⁰⁰. Šajā sakarā pārzinim būtu jāpievērš īpaša uzmanība tam, vai datu nosūtītājs, t. i., apstrādātājs vai apakšapstrādātājs, ir novērtējis, vai trešās valsts tiesību aktos un/vai praksē ir kaut kas tāds, kas var ietekmēt nosūtīšanas pamatojuma, uz kuru nosūtītājs palaužas, atbilstošo aizsardzības pasākumu efektivitāti¹⁰¹, jo īpaši saistībā ar tiesību aktiem un praksi, kas reglamentē trešās valsts publisko iestāžu piekļuvi nosūtītajiem personas datiem¹⁰².

97. Turklāt un līdzīgi nosūtīšanai, kuras pamatā ir lēmums par aizsardzības līmeņa pietiekamību (VDAR 45. pants, skatīt iepriekš 94. un 95. punktu), ja personas datus nosūta (apakš)apstrādātājs, pamatojoties uz atbilstošām garantijām saskaņā ar VDAR 46. pantu, pārziņa pienākums saskaņā ar VDAR 28. panta 1. punktu attiecas arī uz to, lai pārliecinātos, ka (apakš)apstrādātājs sniedz pietiekamas garantijas attiecībā uz **tālāku nosūtīšanu**. Atbilstoši aizsardzības pasākumi saskaņā ar VDAR 46. pantu parasti ietver noteikumus, kuros paredzēti noteikumi, kas reglamentēs jebkādu tālāku nosūtīšanu¹⁰³. Tas nozīmē, ka pārziņiem nav jāpārbauda, vai šie noteikumi kā tādi atbilst VDAR V nodaļas prasībām. Tomēr pārziņiem jābūt iespējai uzrādīt dokumentāciju, kas attiecas uz šādu tālāku nosūtīšanu. Tas nozīmē, ka pārzinim jāsaņem šī informācija no (apakš)apstrādātājiem/nosūtītājiem, kas apliecina, ka saņēmēji faktiski ievēro prasības attiecībā uz tālāku nosūtīšanu, kā noteikts attiecīgajā aizsardzības instrumentā.

2.3 Par VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunkta interpretāciju (2. jautājums)

98. Lai nodrošinātu pārredzamu pienākumu un atbildības sadalījumu gan iekšēji (starp pārziņiem un apstrādātājiem), gan ārēji attiecībā pret datu subjektiem un regulatoriem saskaņā ar VDAR 28. panta 3. punktu, jebkura personas datu apstrāde, ko veic apstrādātājs, jāregulē ar līgumu vai citu juridisku dokumentu saskaņā ar ES vai dalībvalsts tiesību aktiem¹⁰⁴ starp pārzini un apstrādātāju. Saskaņā ar

⁹⁷ EST spriedumā lietā *Schrems II*, 134. punkts, EST norādīja, ka šādu pārbaudi vajadzības gadījumā var veikt sadarbībā ar saņēmēju. Skatīt arī EDAK Ieteikumu 01/2020, 4. iedaļa.

⁹⁸ Skatīt jo īpaši “3. soli: Novērtējiet, vai VDAR 46. pantā minētais nosūtīšanas rīks, uz kuru atsaucaties, ir efektīvs, ņemot vērā visus nosūtīšanas apstākļus”, “4. solis: Pieņemot papildu pasākumus” un “6. solis: Atkārtoti izvērtēt pēc attiecīgiem intervāliem”, kā paskaidrots EDAK Ieteikumos 01/2020.

⁹⁹ EST spriedums lietā *Schrems II*, 126. punkts. Skatīt arī EDAK Ieteikumu 01/2020, 2.3. iedaļa. “3. solis: Novērtējiet, vai VDAR 46. pantā minētais nosūtīšanas rīks, uz kuru atsaucaties, ir efektīvs, ņemot vērā visus nosūtīšanas apstākļus” un jo īpaši 33. punktu. EST sprieduma lietā *Schrems II* 134. punktā EST atzīmēja, ka šādu pārbaudi var veikt, attiecīgā gadījumā sadarbojoties ar saņēmēju (skatīt arī EDAK Ieteikumu 01/2020, 30. punkts).

¹⁰⁰ Tiesa norādīja, ka tieši datu nosūtītājam katrā atsevišķā un attiecīgā gadījumā sadarbībā ar datu saņēmēju jāpārbauda, vai galamērķa trešās valsts tiesību akti nodrošina būtībā līdzvērtīgu personas datu aizsardzības līmeni atbilstīgi ES tiesību aktiem personas datiem, kas nosūtīti saskaņā ar standarta datu aizsardzības klauzulām, vajadzības gadījumā paredzot papildinošus pasākumus tiem, kas piedāvāti šajās klauzulās (Tiesas spriedums *Schrems II*, 134. punkts). Skatīt arī EDAK Ieteikumus 01/2020, 2.4. iedaļa, “4. solis. Pieņemot papildu pasākumus”.

¹⁰¹ Skatīt EDAK Ieteikumu 01/2020, 2.3. iedaļa (“3. solis”).

¹⁰² Skatīt EDAK Ieteikumus 01/2020, 41. punkts un turpmākie punkti.

¹⁰³ Sk., piemēram, EK pārsūtīšanas SCC 8.7. punktu (pirmais modulis), attiecīgi 8.8. punktu (otrais un trešais modulis) (Komisijas 2021. gada 4. jūnija Īstenošanas lēmums 2021/914).

¹⁰⁴ Turpmāk termins “**līgums**” tiks lietots, lai apzīmētu “līgumu vai citu juridisku aktu saskaņā ar ES vai dalībvalsts tiesību aktiem”.

VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunktu līgumā jo īpaši nosaka, ka apstrādātājs *“personas datus apstrādā tikai pēc pārziņa dokumentētiem norādījumiem, tostarp saistībā ar nosūtīšanu uz trešo valsti vai starptautisku organizāciju, izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, kas piemērojami apstrādātājam”*. Šis noteikums arī paredz, ka *“šādā gadījumā apstrādātājs par minēto juridisko prasību informē pārziņi pirms apstrādes, izņemot, ja ar attiecīgo tiesību aktu šāda informēšana ir aizliegta svarīgu sabiedrības interešu dēļ”*.

99. Pieprasījums attiecas uz tādu līgumu esamību, kas ietver apņemšanos apstrādāt personas datus tikai pēc pārziņa rīkojuma, *“izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar likumu vai valsts iestādes saistošu rīkojumu”* (bez atsauces uz Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem). Šajā sakarā EDAK tika uzdoti vairāki jautājumi, kas kopā aplūkoti turpmākajā iedaļā:

2. Vai līgumā vai citā juridiskā aktā, kas saskaņā ar VDAR 28. panta 3. punktu noslēgts saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, ir jāietver 28. panta 3. punkta a) apakšpunktā paredzētais izņēmums *“izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, kas piemērojami apstrādātājam”* (vai nu burtiski, vai ar ļoti līdzīgu formulējumu), lai tas atbilstu VDAR?

2.a. Ja atbilde uz 2. jautājumu ir noliedzoša, vai gadījumā, ja līgums vai cits tiesību akts saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem paplašina VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunkta izņēmumu, lai tas attiektos arī uz trešo valstu tiesību aktiem (piemēram, *“izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar likumu vai valsts iestādes saistošu rīkojumu”*), vai tas pats par sevi ir VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunkta pārkāpums?

100. EDAK Pamatnostādnēs 07/2020 ir atgādināts, ka *“ir svarīgi rūpīgi apspriest un izstrādāt datu apstrādes nolīgumus”* attiecībā uz jebkuru ES vai dalībvalsts juridisko prasību, kas attiecas uz apstrādātāju¹⁰⁵. Attiecībā uz to saturu EDPB pamatnostādnēs 07/2020 norādīts, ka nolīgumam *“starp pārziņi un apstrādātāju jāatbilst VDAR 28. panta prasībām, lai nodrošinātu, ka apstrādātājs apstrādā personas datus saskaņā ar VDAR. Jebkurā šādā nolīgumā jāņem vērā pārziņu un apstrādātāju īpašie pienākumi. Kaut arī 28. pantā ir sniegts to punktu saraksts, kuri jāņem vērā visos līgumos, kas regulē attiecības starp pārziņiem un apstrādātājiem, tas paredz arī iespēju sarunām starp šādu līgumu pusēm”*¹⁰⁶. Pārrunu iespējas ierobežo VDAR 28. panta 3. punktā izklāstītās prasības.

¹⁰⁵ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 121. punkts.

¹⁰⁶ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 109. punkts.

101. Pirmkārt, apstrādātāja apņemšanās apstrādāt personas datus tikai saskaņā ar dokumentētiem pārziņa norādījumiem ir līguma pamatelements.
102. Tomēr, kā atzīts VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunktā, apstrādātāji var likumīgi apstrādāt personas datus – ja vien tie nav dokumentēti pēc personas datu pārziņa norādījumiem –, lai izpildītu ES vai dalībvalstu tiesību aktos noteiktās juridiskās saistības (turpmāk “**ES/DV juridiskās prasības**”). Tas pats noteikums arī paredz apstrādātāja apņemšanos iepriekš informēt pārzini, ja ir piemērojama ES/DV tiesību aktu prasība apstrādāt/nosūtīt personas datus trešajai valstij vai starptautiskai organizācijai, ja vien šie tiesību akti neaizliedz šādu informēšanu svarīgu sabiedrības interešu apsvērumu dēļ. Šī apņemšanās ir skaidri iekļauta ar formulējumu, kas ir ļoti līdzīgs VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunktam, EK lēmuma par līguma standartklauzulām starp pārziņiem un apstrādātājiem¹⁰⁷ un vairākās līguma standartklauzulās, jo īpaši SCC, ko Dānijas,¹⁰⁸ Slovēnijas¹⁰⁹ un Lietuvas¹¹⁰ uzraudzības iestādes pieņēmušas, lai nodrošinātu atbilstību VDAR 28. pantam.
103. Papildus saistībām apstrādāt datus tikai pēc pārziņa dokumentētiem norādījumiem VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunktā ir ietverti trīs galvenie elementi: a) noteikums, kas reglamentē situācijas, kad juridiska prasība uzliek apstrādātājam pienākumu veikt personas datu apstrādi, kas nav pamatota ar pārziņa norādījumiem, tātad netiek veikta pārziņa uzdevumā, b) vajadzību apstrādātājam informēt pārzini¹¹¹ un c) atsauci uz šādu juridisku prasību, kas izriet no ES vai dalībvalsts tiesību aktiem.
104. Šajā kontekstā EDAK atgādina, ka saskaņā ar vispārēju principu līgumi nevar būt pārāki par tiesību aktiem. Tas nozīmē, ka neatkarīgi no tā, vai 28. panta 3. punkta a) apakšpunktā paredzētā klauzula (“*izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, kas piemērojami*”),

¹⁰⁷Sk. jo īpaši 7.1. punkta a) apakšpunktu un 7.8. punkta a) apakšpunktu:

— 7.1. punkta a) apakšpunkts: “*Datu apstrādātājs apstrādā personas datus tikai pēc pārziņa dokumentētiem norādījumiem, izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, kas piemērojami apstrādātājam. Šādā gadījumā apstrādātājs par minēto juridisko prasību informē pārzini pirms apstrādes, izņemot, ja ar attiecīgo tiesību aktu šāda informēšana ir aizliegta svarīgu sabiedrības interešu dēļ; Pārzinis var dot turpmākus norādījumus arī visā personas datu apstrādes laikā. Šīs instrukcijas vienmēr dokumentē.*” (izcēlums pievienots). Savā kopīgajā atzinumā par EK SCC projektu EDAK un EDAU ieteica iekļaut pilnu 28. panta 3. punkta a) apakšpunkta formulējumu (tādējādi pievienojot atsauci uz apstrādātāja pienākumu informēt pārzini par juridisko prasību), lai uzlabotu konsekvenci. EDAU un EDAK Kopīgais atzinums 1/2021 par Eiropas Komisijas Īstenošanas lēmumu par līguma standartklauzulām starp pārziņiem un apstrādātājiem jautājumos, kas minēti Regulas (ES) 2016/679 28. panta 7. punktā un Regulas (ES) 2018/1725 29. panta 7. punktā. Formulējums “*izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, kas piemērojami apstrādātājam*” jau bija iekļauts SCC projektā.

- 7.8. klauzulas a) punkts: “*Jebkuru datu nosūtīšanu trešai valstij vai starptautiskai organizācijai, ko veic apstrādātājs, veic, tikai pamatojoties uz pārziņa dokumentētiem norādījumiem, vai lai izpildītu īpašu prasību saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, kas piemērojami apstrādātājam, un tā notiek saskaņā ar Regulas (ES) 2016/679 V nodaļu vai Regulu (ES) 2018/1725.*” Attiecībā uz 7.8. klauzulas a) punktu EDAK un EDAU ieteica iekļaut atsauci uz apstrādātāja iespēju veikt pārsūtīšanu, pamatojoties uz konkrētu prasību Savienības vai dalībvalsts tiesību aktos, ko piemēro apstrādātājam, un kas sākotnēji nebija precizēta SCC projektā. EDAK un EDAU kopīgā atzinuma 01/2021 2. pielikums, komentāri 7.7. klauzulas a) apakšpunktam.

¹⁰⁸ Dānijas UI līguma standartklauzulas, lai nodrošinātu atbilstību VDAR 28. pantam, jo īpaši 4.1. un 8.2. klauzulai. EDAK Atzinumā 14/2019 par Dānijas UI iesniegto līguma standartklauzulu projektu (VDAR 28. panta 8. punkts) EDAK ieteica iekļaut 28. panta 3. punkta a) apakšpunkta formulējumu, lai nodrošinātu juridisko noteiktību.

¹⁰⁹ Slovēnijas UI Standarta līguma klauzulas, lai nodrošinātu atbilstību VDAR 28. panta prasībām, jo īpaši 3.1. un 7.2. klauzula.

¹¹⁰ Lietuvas UI līguma standartklauzulas, lai nodrošinātu atbilstību VDAR 28. pantam, jo īpaši 4.1., 22. un 23. klauzula.

¹¹¹VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunktā ir noteikts, ka gadījumos, ja personas dati jāapstrādā saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, “*apstrādātājs par minēto juridisko prasību informē pārzini pirms apstrādes, izņemot, ja ar attiecīgo tiesību aktu šāda informēšana ir aizliegta svarīgu sabiedrības interešu dēļ;*”.

apstrādātājam”) ir iekļauta līgumā, tas nevar novērst juridiskās prasības, kas jāpiemēro papildus līguma prasībām vai dažos gadījumos ir pretrunā ar tām. Turklāt saskaņā ar vispārējo principu, ka līgums nerada saistības pret trešām personām, līgums nevar būt saistošs, piemēram, dalībvalsts vai trešās valsts iestādēm¹¹².

105. Visos līgumos starp pārzini un apstrādātāju ir jārisina situācijas, kad apstrādātājam saskaņā ar tiesību aktiem var būt pienākums apstrādāt personas datus citā nolūkā, nevis pēc pārziņa norādījumiem. Turklāt apstrādātāja pienākums informēt pārzini pirms tādas apstrādes veikšanas, kas nav balstīta uz tā norādījumiem, ir arī līguma pamatelements, kas arī ir jāiekļauj¹¹³.
106. Attiecībā uz personas datiem, kas tiek apstrādāti ārpus EEZ, atsauce uz ES vai dalībvalsts tiesību aktiem var nebūt īpaši nozīmīga, ņemot vērā to, ka apstrādātājam ārpus EEZ tikai izņēmuma kārtā tiks piemērotas ES vai dalībvalsts tiesību aktu prasības. Šajā jautājumā EDAK norāda, ka EK starptautiskās nosūtīšanas SCC, kas ir paredzētas, lai papildus VDAR 46. panta 1. punkta un 46. panta 2. punkta d) apakšpunkta prasībām izpildītu VDAR 28. panta 3. un 4. punkta prasības¹¹⁴, nesatur formulējumu, kas līdzīgs VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunkta “izņemot” klauzulai. Tomēr prasība apstrādāt personas datus tikai pēc pārziņa dokumentētiem norādījumiem, ja vien to neprasa ES vai dalībvalsts tiesību akti, jau ir netieši risināta EK starptautiskās nosūtīšanas SCC 8.1. klauzulā.¹¹⁵ Turklāt tas nenozīmē, ka VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunktā paredzētais informēšanas pienākums nav izpildīts, ņemot vērā, ka EK starptautiskās nosūtīšanas SCC skaidri ietver nepieciešamību datu saņēmējam informēt datu nosūtītāju, ja tas nespēj ievērot pārziņa norādījumus¹¹⁶. Tādējādi

¹¹² Šī iemesla dēļ EK starptautiskās nosūtīšanas SCC ietver vairākus aizsardzības pasākumus, kas paredz, ka nosūtītājam un saņēmējam pirms datu nosūtīšanas ir jāizvērtē trešās valsts tiesību aktu obligātās prasības, lai nodrošinātu, ka tās nepārsniedz demokrātiskā sabiedrībā nepieciešamo (14. klauzulas a)–d) punkts), pieprasot saņēmējam paziņot nosūtītājam par izmaiņām, un pēdējam attiecīgi rīkoties (14. klauzulas e) un f) punkts), un uzlikt saņēmējam pienākumus publisko iestāžu piekļuves gadījumā (15. klauzula). Skat. ES Tiesas spriedumu *Schrems II*, 125. un 141. punkts.

¹¹³ EDAK Atzinumā 18/2021 par Lietuvas UI iesniegto līguma standartklauzulu projektu (VDAR 28. panta 8. punkts) EDAK ieteica SCC iekļaut 28. panta 3. punkta a) apakšpunkta pēdējo elementu (t. i., apstrādātāja pienākumu informēt pārzini par piemērojamo juridisko prasību), EDAK Atzinuma 18/2021 19. punkts.

¹¹⁴ Skat. EK starptautiskās nosūtīšanas SCC 9. klauzulu *“Ja apstrāde ietver datu nosūtīšanu no pārziņiem, uz kuriem attiecas Regula (ES) 2016/679, tādiem apstrādātājiem, kuri ir ārpus tās teritoriālās piemērošanas jomas, vai no apstrādātājiem, uz kuriem attiecas Regula (ES) 2016/679, tādiem apakšapstrādātājiem, kuri ir ārpus tās teritoriālās piemērošanas jomas, šā lēmuma pielikumā izklāstītajām līguma standartklauzulām arī būtu jāsniedz iespēja izpildīt Regulas (ES) 2016/679 28. panta 3. un 4. punkta prasības.”*

¹¹⁵ 8. klauzula par datu aizsardzības garantijām (otrais modulis. Nosūtīšana no pārziņa apstrādātājam) 8.1. iedaļā “Norādījumi” ir noteikts:

“ a) Datu saņēmējs apstrādā personas datus tikai pēc datu nosūtītāja dokumentētiem norādījumiem. Datu nosūtītājs var sniegt šādus norādījumus visā līguma darbības laikā.

b) Datu saņēmējs nekavējoties informē datu nosūtītāju, ja tas nevar izpildīt minētos norādījumus.”

Līdzīgi arī trešajā modulī (Pārsūtīšana no apstrādātāja apstrādātājam) 8. klauzulas par datu aizsardzības garantijām 8.1. iedaļā ir noteikts:

“a) Datu nosūtītājs ir informējis datu saņēmēju, ka tas rīkojas kā apstrādātājs saskaņā ar pārziņa(-u) norādījumiem, kurus datu nosūtītājs sniedz datu saņēmējam pirms apstrādes.

b) Datu saņēmējs apstrādā personas datus tikai pēc pārziņa dokumentētiem norādījumiem, kurus datu saņēmējam sniedzis datu nosūtītājs, kā arī pēc jebkādiem datu nosūtītāja sniegtiem papildu dokumentētiem norādījumiem. Šādi papildu norādījumi nedrīkst būt pretrunā pārziņa norādījumiem. Pārzinis vai datu nosūtītājs var sniegt papildu dokumentētus norādījumus par datu apstrādi visā līguma darbības laikā.

c) Datu saņēmējs nekavējoties informē datu nosūtītāju, ja tas nevar izpildīt minētos norādījumus. Gadījumā, ja datu saņēmējs nevar izpildīt pārziņa norādījumus, datu nosūtītājs nekavējoties par to informē pārzini.”

¹¹⁶ Papildus 8.1. klauzulai (sk. iepriekšējo zemsvītras piezīmi) 14. klauzulas e) punktā ir noteikts: *“Datu saņēmējs apņemas nekavējoties informēt datu nosūtītāju, ja pēc šo klauzulu apstiprināšanas un visā līguma darbības laikā*

apstrādātāja apņemšanās informēt pārzini, ja ir piemērojama juridiska prasība apstrādāt (neatkarīgi no tā, vai tā izriet no ES vai dalībvalsts tiesībām vai trešās valsts tiesībām), izriet no EK starptautiskās nosūtīšanas SCC, neizmantojot precīzu formulējumu “, *izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, kas piemērojami apstrādātājam*” VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunktā (iepriekš minētais c) punkts).

107. Tas atbilst VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunkta mērķim nodrošināt, ka pārzinis tiek informēts, ja apstrādātājam saskaņā ar tiesību aktiem ir jāapstrādā personas dati citādi nekā pēc pārziņa norādījumiem.
108. Ņemot vērā iepriekš minēto analīzi, EDAK uzskata, ka VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunktā paredzētā izņēmuma iekļaušana līgumā starp pārzini un apstrādātāju¹¹⁷ “*izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, kas piemērojami apstrādātājam*” (vai nu burtiski, vai ar ļoti līdzīgu formulējumu) ir ļoti ieteicama, bet nav stingri nepieciešama, lai atbilstu VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunktam. Šī nostāja neskar vajadzību noteikt līgumā pienākumu informēt pārzini, ja apstrādātājam ir juridisks pienākums apstrādāt personas datus citādi nekā pēc pārziņa norādījumiem, kā paredzēts VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunktā. Ja ir skaidrs, ka uz apstrādi attiecas ES vai dalībvalstu juridiskās prasības, VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunkta formulējuma izmantošana palīdzētu pierādīt atbilstību.
109. EDAK tagad pievērš uzmanību tam, vai līgums, kurā ietverts plašāks izņēmums, kas aptver arī trešo valstu tiesību aktus, piemēram, izņēmums no apņemšanās apstrādāt personas datus tikai pēc pārziņa dokumentētiem norādījumiem, “*izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar likumu vai valsts iestādes saistošu rīkojumu*”, pats par sevi ir VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunkta pārkāpums.
110. Šis formulējums, ja vien tam nav pievienots papildu skaidrojums, var attiekties uz divām dažādām situācijām, kuras jāanalizē atsevišķi, ņemot vērā juridisko kontekstu:
- paredzētā juridiskā prasība vai saistošais rīkojums izriet no Savienības vai (EEZ) dalībvalsts tiesību aktiem.
 - paredzētā juridiskā prasība vai saistošais rīkojums izriet no tiesību aktiem, kas nav Savienības vai (EEZ) dalībvalsts tiesību akti.

tam ir iemesls uzskatīt, ka uz to attiecas vai turpmāk attieksies tiesību akti vai prakse, kas neatbilst a) punktā paredzētajām prasībām, tostarp pēc trešās valsts tiesību aktu grozījumiem vai pasākuma (piemēram, datu izpaušanas pieprasījums), kas liecina par tādu tiesību aktu īstenošanu praksē, kuri neatbilst a) punktā minētajām prasībām. [Trešajā modulī: Datu nosūtītājs pārsūta paziņojumu pārzinim]”

¹¹⁷ Jo īpaši, ja pārzinis un apstrādātājs paļaujas uz savu apstrādes līgumu, nevis uz EK pārziņa – apstrādātāja SCC, SCC, ko uzraudzības iestādes pieņēmušas, lai nodrošinātu atbilstību VDAR 28. pantam vai EK starptautiskās nosūtīšanas SCC. Skatīt arī Regulas (ES) 2016/679 109. apsvērumu un 28. panta 6. punktu.

111. Uz pirmo situāciju attiecas VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunkta skaidri formulētie noteikumi, kas nosaka apstrādātāja līgumisku apņemšanos apstrādāt datus tikai pēc pārziņa dokumentētiem norādījumiem, *“izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, kas piemērojami apstrādātājam”*. Tas tā ir neatkarīgi no tā, vai personas datu apstrāde notiek EEZ vai ārpus tās.
112. ES tiesību akti, tostarp VDAR un dalībvalstu tiesību aktu prasības, ir daļa no tās pašas konstitucionālās tradīcijas, kas ir daļa no VDAR, kurā fizisku personu aizsardzība saistībā ar personas datu apstrādi ir nostiprināta kā pamattiesības. saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 16. panta 1. punktu (turpmāk tekstā - **“LESD”**) un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā - **“Harta”**) 8. panta 1. punktu¹¹⁸.
113. Ja puses, pamatojoties uz citiem līguma(-u) elementiem, var pierādīt, ka tikai šo pirmo situāciju aptver vārdi *“izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar likumu vai valsts iestādes saistošu rīkojumu”*, tad šāds formulējums neietekmē VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunktā paredzētās garantijas.
114. Būs gadījumi, kad pušu līgums(-i) pārsniedz šo pirmo situāciju, kas nozīmē, ka atsauce uz *“valsts iestādes likumu vai saistošu rīkojumu”* ietver juridiskas prasības/saistošos rīkojumus, kas izriet no tiesību aktiem, kuri nav Savienības vai (EEZ) dalībvalsts tiesību akti (otrā situācija).
115. EDAK norāda, ka prasības apstrādāt datus, pamatojoties uz tiesību aktiem, kas nav Savienības vai (EEZ) dalībvalstu tiesību akti, pašas par sevi nav konstitucionālas tradīcijas, un tās nevar automātiski uzskatīt par tādām pašām kā prasības ES tiesību sistēmā (ņemot vērā VDAR 44. pantu). Šajā sakarā EDAU atgādina, ka saskaņā ar VDAR 6. pantu termini *“juridisks pienākums”*, *“sabiedrības intereses”* un *“oficiālās pilnvaras”* attiecas uz Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem¹¹⁹. Tāpat EDAK norāda, ka VDAR 29. pants par apstrādi pārziņa vai apstrādātāja pakļautībā paredz, ka *“[a]pstrādātājs un jebkura persona, kas darbojas pārziņa vai apstrādātāja pakļautībā un kam ir piekļuve personas datiem, neapstrādā šos datus citādi, kā vien saskaņā ar pārziņa norādījumiem, ja vien to darīt nepieprasa Savienības vai dalībvalsts tiesību akti”*. (Pievienots izcēlums)
116. Saistībā ar datu nosūtīšanu ir paredzams, ka juridiskās prasības var izrietēt arī no tiesību aktiem, kas nav ES vai dalībvalsts tiesību akti. Ja notiek nosūtīšana, EDAK atgādina, ka VDAR V nodaļu piemēro papildus VDAR 28. pantam. EDAK uzskata, ka attiecībā uz personas datiem, kas tiek apstrādāti ārpus EEZ, VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunkts principā neliedz līgumā iekļaut noteikumus, kas attiecas uz trešo valstu tiesību aktu prasībām apstrādāt nosūtītos personas datus. Šādus noteikumus var iekļaut, jo īpaši, lai nodrošinātu atbilstību VDAR V nodaļai, tomēr maz ticams, ka ar vārdiem *“izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar likumu vai valsts iestādes saistošu rīkojumu”* pietiks.

¹¹⁸ VDAR 1. apsvērumā ir atsauce uz Līguma par Eiropas Savienības darbību (**“LESD”**) 16. panta 1. punktu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (**“Harta”**) 8. panta 1. punktu. Hartas 52. panta 1. punkts nosaka, ka *“visiem šajā Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos, un tajos jārespektē šo tiesību un brīvību būtība. Ievērojot proporcionalitātes principu, ierobežojumus drīkst uzlikt tikai tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējās nozīmes mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības.”*

¹¹⁹ VDAR 6. panta 3. punktā ir noteikts, ka, ja apstrādes juridiskais pamats ir *“juridisks pienākums”* (VDAR 6. panta 1. punkta c) apakšpunkts) vai *“uzdevums, ko veic sabiedrības interesēs vai īstenojot pārzinim likumīgi piešķirtās oficiālās pilnvaras”* (VDAR 6. panta 1. punkta e) apakšpunkts), tas attiecas uz noteikumiem, kas paredzēti Savienības tiesību aktos vai dalībvalsts tiesību aktos, kuri attiecas uz pārzini. Atsaucoties uz VDAR 6. pantu, VDAR 40. apsvērumā ir paskaidrots, ka gadījumos, kad apstrādes juridiskais pamats ir noteikts tiesību aktos, tas nozīmē *“vai nu šajā regulā, vai citā Savienības vai dalībvalsts tiesību aktā, kā minēts šajā regulā”*. VDAR 49. panta 4. punktā ir noteikts, ka šīs atkāpes piemērošanu var izraisīt tikai sabiedrības intereses, kas ir atzītas Savienības tiesībās vai tās dalībvalsts tiesībās, kas ir piemērojamas pārzinim.

117. Šajā kontekstā EDAK norāda, ka EK Starptautiskās datu pārsūtīšanas SCC 14. klauzulā ir īpaši aplūkoti “Vietējie tiesību akti un prakse, kas ietekmē atbilstību klauzulām” un 15. klauzulā – “Datu saņēmēja pienākumi valsts iestāžu piekļuves gadījumā”. Pirms SCC parakstīšanas pusēm ir jāizvērtē, vai pastāv vietējie tiesību akti un prakse, kas ietekmē klauzulu ievērošanu (EK starptautiskās nosūtīšanas SCC 14. klauzula). Klauzulas 14. punktā ir noteikts, ka pusēm ir jāgarantē, ka tās nav informētas par trešās valsts, kurā atrodas saņēmējs, tiesību aktiem un praksi, kas liegtu tam pildīt savas saistības saskaņā ar EK starptautiskās nosūtīšanas SCC pēc tam, kad saņēmējs ir izvērtējis šādus tiesību aktus un praksi, un prasa saņēmējam nekavējoties informēt nosūtītāju par jebkādam izmaiņām, un tādā gadījumā vai nu nosūtītājs nosaka piemērotus pasākumus situācijas risināšanai, vai arī 14. klauzula ļauj tam apturēt nosūtīšanu un pat izbeigt līgumu. 15. klauzulā datu saņēmējam ir noteikti konkrēti pienākumi gadījumā, ja piekļuvi nodrošina trešās valsts publiskās iestādes. Tajā ir noteikti vairāki pasākumi, kas datu saņēmējam jāveic, saskaroties ar trešo valstu valdības piekļuvi (vai nu pēc pieprasījuma, vai tieši), lai (visbeidzot) nodrošinātu, ka pārzinis ir informēts. Papildus pienākumam informēt datu nosūtītāju saņēmējam cita starpā ir pienākums pārbaudīt piekļuves pieprasījuma likumību un dokumentēt šo juridisko novērtējumu, kā arī pienākums noteiktos gadījumos apstrīdēt pieprasījumu. Pēc tam datu nosūtītājs, apspriežoties ar pārzini, ja datu nosūtītājs nav pārzinis, varēs veikt nepieciešamos pasākumus, tostarp iespējamu nosūtīšanas apturēšanu vai EK starptautiskās nosūtīšanas SCC darbības pārtraukšanu. Tas, vai (turpmāka) datu nodošana trešās valsts valdībai ir saskaņā ar VDAR, būs atkarīgs no katra gadījuma individuālas analīzes (cita starpā no juridiskā pamata, kontroles un atbilstības VDAR V nodaļai). Saskaņā ar EK starptautiskās nosūtīšanas SCC 3. moduli (Nosūtīšana no apstrādātāja apstrādātājam) saņēmējam/apstrādātājam ir pienākums juridisko novērtējumu darīt pieejamu nosūtītājam. Šajā jautājumā EDAK atsaucas arī uz 88.–89. un 106. punktu iepriekš.
118. Turklāt saskaņā ar EK starptautiskās nosūtīšanas SCC gan nosūtītājam, gan saņēmējam ir pienākums pārliecināties, ka galamērķa trešās valsts tiesību akti ļauj saņēmējam ievērot EK starptautiskās nosūtīšanas SCC pirms personas datu nosūtīšanas uz šo trešo valsti¹²⁰. Ja apstrādātājs nosūta personas datus pārzīņa vārdā, šāds pienākums attiecas arī uz pārzini (sk. arī 79. un turpmākos punktus iepriekš).
119. Tāpat BCR pārzīņa ieteikumos un BCR apstrādātāja atsauces dokumentos ir izklāstīts arī pienākumu kopums gadījumā, ja BCR dalībnieks ir pakļauts konfliktam starp tā vietējiem tiesību aktiem un BCR¹²¹ un/vai saņem informācijas pieprasījumu no tiesībaizsardzības iestādes vai valsts drošības struktūras¹²². Konkrētāk, EDAK ieteikumos 1/2022¹²³ norādīts, ka datu apstrādātājiem saistošajos uzņēmuma noteikumos (BCR-C) jāietver klauzulas, kas attiecas uz vietējiem tiesību aktiem un praksi, kas ietekmē atbilstību BCR-C (5.4.1. iedaļa), kā arī datu saņēmēja pienākumus valdības piekļuves pieprasījumu

¹²⁰ EST spriedums lietā *Schrems II*, 141. punkts. Sk. arī EK starptautiskās nosūtīšanas SCC 14. klauzulas a)–d) punktu.

¹²¹ 5.4.1. iedaļa “Vietējie tiesību akti un prakse, kas ietekmē atbilstību BCR-C”, EDAK Ieteikumi 1/2022 par apstiprinājuma pieteikumu un par elementiem un principiem, kas atrodami pārzīņa saistošajos uzņēmuma noteikumos (VDAR 47. pants). 29. panta darba grupas darba dokumenta, ar ko izveido tabulu ar elementiem un principiem, kuri atrodami Procesoru saistošos uzņēmuma noteikumos, WP 257 red.01, ko EDAK apstiprināja 2018. gada 25. maijā, 6.3. iedaļa “Nepieciešamība būt pārredzamai, ja valsts tiesību akti liedz grupai ievērot BCR”.

¹²² 5.4.2. iedaļa “Datu saņēmēja pienākumi valdības piekļuves pieprasījumu gadījumā”, EDAK Ieteikumi 1/2022 par apstiprinājuma pieteikumu un elementiem un principiem, kas atrodami saistošajos uzņēmuma noteikumos par datu pārzini (VDAR 47. pants); skatīt arī 6.3. sadaļu “vajadzība būt pārredzamiem, ja valsts tiesību akti liedz grupai ievērot saistošos uzņēmuma noteikumos”, darba dokuments, ar ko izveido tabulu ar elementiem un principiem, kas atrodami saistošajos uzņēmuma noteikumos par apstrādātāju (WP 257 red.01).

¹²³ Ieteikumi 1/2022 par apstiprinājuma pieteikumu un par elementiem un principiem, kas atrodami pārzīņa saistošajos uzņēmuma noteikumos (VDAR 47. pants)

gadījumā (5.4.2. iedaļa). BCR-C var kalpot par nosūtīšanas mehānismu nosūtīšanai pārstrādātājiem grupas ietvaros.

120. Gadījumos, kad uz nosūtīšanu attiecas lēmumi par aizsardzības līmeņa pietiekamību, tiesību akti par *“publisko iestāžu piekļuvi personas datiem, kā arī šādu tiesību aktu īstenošanu”* ir viens no elementiem, kas Eiropas Komisijai jāņem vērā, novērtējot aizsardzības līmeņa pietiekamību saskaņā ar VDAR 45. panta 2. punkta a) apakšpunktu¹²⁴.
121. Lēmumiem par aizsardzības līmeņa pietiekamību¹²⁵, EK starptautiskās nosūtīšanas SCC¹²⁶ un BCR ieteikumiem un atsaucēs dokumentiem¹²⁷ ir kopīga izpratne, ka trešās valsts tiesību akti un prakse, kas respektē LESD, Hartā un VDAR noteikto pamattiesību un pamatbrīvību būtību un nepārsniedz to, kas demokrātiskā sabiedrībā ir nepieciešams un samērīgs, lai aizsargātu kādu no VDAR 23. panta 1. punktā uzskaitītajiem mērķiem, nemazina VDAR nodrošināto aizsardzības līmeni¹²⁸. Šā iemesla dēļ EK starptautiskās nosūtīšanas SCC¹²⁹ un BCR ieteikumos un atsaucēs ir¹³⁰ iekļauti noteikumi, kas tiesību aktiem un praksei piešķir atšķirīgas sekas atkarībā no tā, vai tie apdraud VDAR nodrošināto aizsardzības līmeni. Arī *ad hoc* līgumos, kuru pamatā ir VDAR 46. panta 3. punkta a) apakšpunkts, būtu jāiekļauj līdzīgi noteikumi¹³¹.
122. No iepriekš minētā ir skaidrs, ka tad, ja trešās valsts tiesību aktos ir noteikts, ka apstrādātājam ir jāapstrādā personas dati citādi nekā pēc pārziņa norādījumiem, VDAR noteiktais aizsardzības līmenis tiks ievērots tikai tad, ja minētie tiesību akti atbilst iepriekš minētajiem nosacījumiem. Jebkurā gadījumā apstrādātājam būtu jāīsteno papildu pasākumi, ja minētie nosacījumi nav izpildīti, un līgumam būtu jānodrošina šo nosacījumu ievērošana.

¹²⁴ EST izskatīja šo elementu savos nolēmumos *Schrems I* un *Schrems II*. EST 2015. gada 6. oktobra spriedums lietā *Maximilian Schrems pret Datu aizsardzības komisāru* (turpmāk “EST spriedums *Schrems I*”), lieta C-362/14, ECLI:EU:C:2015:650, 91. punkts un turpmākie punkti. EST spriedums lietā *Schrems II*, 141., 174.–177., 187.–189. punkts.

¹²⁵ Sk. VDAR 45. panta 2. punkta a) apakšpunktu, kurā noteikts, ka Eiropas Komisija jāņem vērā *“tiesiskums, cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošana, attiecīgie tiesību akti, gan vispārējie, gan nozaru, tostarp attiecībā uz sabiedrisko drošību, aizsardzību, valsts drošību un krimināltiesībām un publisko iestāžu piekļuvi personas datiem, kā arī šādu tiesību aktu, datu aizsardzības noteikumu, dienesta noteikumu un drošības pasākumu īstenošana, tostarp noteikumi par personas datu tālāku nosūtīšanu uz citu trešo valsti vai starptautisko organizāciju, kurus ievēro minētajā valstī vai minētajā starptautiskajā organizācijā, judikatūra, kā arī tas, vai pastāv efektīvas un tiesiski īstenojamas datu subjektu tiesības un efektīva aizsardzība administratīvā kārtā vai tiesā tiem datu subjektiem, kuru personas datus nosūta;”*. Skatīt arī 29. panta darba grupas atbilstības atsauču dokumentu WP 254 red. 01, kas pieņemts 2018. gada 6. februārī un ko EDAK apstiprinājusi 2018. gada 25. maijā. Jēdzienu “pienācīgs aizsardzības līmenis” Tiesa ir sīkāk izklāstījusi savā spriedumā *Schrems I* (73. un 74. punkts) un spriedumā *Schrems II* (94. punkts).

¹²⁶ EK starptautiskās nosūtīšanas SCC 14. panta a) punkts.

¹²⁷ Tas ir skaidri norādīts EDAK ieteikumos 01/2022 (BCR-C ieteikumi), 2.1. versija, 5.4.1. un 5.4.2. punkts. Tāda pati izpratne netieši ir 29. panta darba grupas darba dokumenta 6.3. iedaļas “Vajadzība būt pārredzamai, ja valsts tiesību akti liedz grupai ievērot saistošos uzņēmuma noteikumus” pamatā, izveidojot tabulu ar elementiem un principiem, kas atrodami saistošajos uzņēmuma noteikumos par apstrādātāju (WP 257 rev. 01), ko EDAK apstiprināja 2018. gada 25. maijā.

¹²⁸ EDAK ieteikumi 01/2020 01/2020 pasākumiem, kas papildina nosūtīšanas rīkus nolūkā nodrošināt atbilstību ES persondatu aizsardzības līmenim, 2.0. redakcija, 38. punkts, un EDAK ieteikumi 02/2020 attiecībā uz Eiropas būtiskajām garantijām uzraudzības pasākumiem 22. un 24. punkts.

¹²⁹ EK starptautiskās nosūtīšanas SCC 14. klauzula.

¹³⁰ Skatīt 127. zemsvītras piezīmi.

¹³¹ Sk. EDAK ieteikumus 01/2020 pasākumiem, kas papildina nosūtīšanas rīkus nolūkā nodrošināt atbilstību ES persondatu aizsardzības līmenim, 2.0.versija, 66. punkts.

123. Ja apstrādātājs apstrādā personas datus EEZ, noteiktos apstākļos tas joprojām var saskarties ar trešās valsts tiesību aktiem. EDAK uzsver, ka līguma papildināšana ar atsauci uz trešās valsts tiesību aktiem neatbrīvo apstrādātāju no tā pienākumiem saskaņā ar VDAR.
124. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto analīzi, EDAK uzskata, ka formulējuma *“izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar likumu vai valsts iestādes saistošu rīkojumu”* iekļaušana ir pušu līgumslēgšanas brīvības prerogatīva un pati par sevi nepārkāpj VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunktu. Tas neskar pienākumu ievērot VDAR visos gadījumos, kad tiek apstrādāti personas dati. Turklāt šāda klauzula neatbrīvo pārzini un apstrādātāju no pienākumu izpildes saskaņā ar VDAR, jo īpaši attiecībā uz pārzinim sniedzamo informāciju un - attiecīgā gadījumā - pārziņa vārdā apstrādāto personas datu starptautiskās pārsūtīšanas nosacījumiem.¹³²
125. Visbeidzot, pieprasījumā uzdots papildu jautājums:
- Ja atbilde uz 2.a jautājumu ir noliedzīga, vai šāds paplašināts izņēmums ir jāinterpretē kā pārziņa dokumentēts norādījums VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunkta nozīmē?
126. Ņemot vērā iepriekš sniegto atbildi, EDAK saprot, ka atlikušais jautājums ir par to, vai puses var apgalvot, ka formulējums *“izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar likumu vai valsts iestādes saistošu rīkojumu”* (vai nu burtiski, vai ar ļoti līdzīgu formulējumu) to līgumā ir jāsaprot kā dokumentēts pārziņa norādījums VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunkta nozīmē.
127. EDAK vispirms apsver, vai šis arguments ir pamatots, ja juridiskā prasība vai saistošais rīkojums izriet no Savienības vai (EEZ) dalībvalsts tiesību aktiem.
128. EDAK norāda, ka VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunktā izmantotais jēdziens “norādījumi” attiecas konkrēti uz pārzini, nosakot, kādas datu apstrādes darbības apstrādātājam ir jāveic viņa vārdā un kā tas jādara¹³³. Jebkurš noteikums, ko pārzinis iekļauj līgumā ar savu pakalpojumu sniedzēju/apstrādātāju un kas nav pieprasījums veikt personas datu apstrādi pārziņa vārdā, arī nav uzskatāms par norādījumu VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunkta nozīmē. Turklāt pārziņa norādījumiem vajadzētu būt pietiekami precīziem, lai aptvertu konkrētu personas datu apstrādi, kā tas nav attiecīgā formulējuma gadījumā. Turklāt pārzinim vienmēr ir iespēja (jāvar) – un juridiski noteiktā kārtībā, ciktāl rīkojums par personas datu apstrādi pārziņa vārdā būtu pretrunā VDAR – atsaukt šādu norādījumu. Pēc tam apstrādātājam ir jāievēro pārziņa atsauktais norādījums un jāpārtrauc apstrāde.
129. Sniedzot norādījumus apstrādātājam, pārzinis praktiski īsteno savu datu apstrādes nolūku un līdzekļu noteikšanu, jo īpaši īstenojot ietekmi uz apstrādes galvenajiem elementiem¹³⁴. Principā pārziņa ietekme uz personas datu apstrādi izbeidzas, ja ES vai dalībvalsts tiesību aktos ir noteiktas prasības apstrādātājam veikt personas datu apstrādi, ko pārzinis nevar pārvaldīt vai apturēt¹³⁵. Lai gan pārzinis var atgādināt apstrādātājam, ka ir jāievēro ES vai dalībvalsts tiesību akti, to nevar uzskatīt par

¹³²Jo īpaši pārziņa pienākums nodrošināt, ka attiecībā uz apstrādi ārpus EEZ tikai trešās valsts tiesību akti, kas nodrošina pēc būtības līdzvērtīgu aizsardzības līmeni, var pieprasīt apstrādātājam veikt apstrādi. Skat. arī iepriekš 116.–122. punktu.

¹³³ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 116. punkts.

¹³⁴ EDAK pamatnostādnes 07/2020, 20. punkts.

¹³⁵Šajā sakarā situācija varētu būt tā, kas paredzēta VDAR 4. panta 7. punktā, kurā noteikts, ka gadījumos, kad apstrādes nolūkus un līdzekļus nosaka Savienības vai dalībvalsts tiesību akti, pārzini vai tā iecelšanas konkrētos kritērijus var paredzēt Savienības vai dalībvalsts tiesību aktos. Skatīt EST 2024. gada 11. janvāra spriedumu lietā *Beļģijas valsts (Données traitées par un journal officiel)*, lieta C-231/22, ECLI:EU:C:2024:7, 28.–30., 35. un 39. punkts; EDAK pamatnostādnes 07/2020, 22.–24. punkts.

norādījumu VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunkta nozīmē¹³⁶. Pati VDAR atzīst šādu situāciju, tieši norādot, ka apstrādātājs drīkst apstrādāt tikai pēc pārziņa dokumentēta norādījuma, ja vien to nepieprasa Savienības vai dalībvalsts tiesību akti, kas attiecas uz apstrādātāju (VDAR 28. panta 3. punkta a) apakšpunkts), un viņam nekavējoties jāinformē pārzinis, ja norādījums pārkāpj VDAR (VDAR 28. panta 3. punkta pēdējā daļa).

130. EDAK uzskata, ka iepriekš minētie apsvērumi ir piemērojami arī tad, ja juridiskā prasība vai saistošais rīkojums izriet no trešās valsts tiesību aktiem. Šajā situācijā attiecīgais tiesību akts ierobežo pārziņa iespējamo ietekmi uz datu apstrādi.
131. Papildus iepriekš minētajam, klauzula, saskaņā ar kuru apstrādātājs apņemas apstrādāt personas datus tikai pēc dokumentētiem pārziņa norādījumiem *“izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar likumu vai valsts iestādes saistošu rīkojumu”* pati par sevi norāda, ka apstrāde pēc pārziņa norādījuma ir noteikums, savukārt izņēmums pastāv tieši attiecībā uz apstrādi, kas nav veikta pēc pārziņa norādījuma (kā to parāda vārds *“izņemot”*). Turklāt apstrādātāja lēmums joprojām ir par to, vai tas izpilda juridisko pieprasījumu vai saistošo rīkojumu, kas uz to attiecas, vai arī tas saskaras ar juridiskām sekām, ja tas netiek darīts.
132. Pamatojoties uz to, EDAK secina, ka *“izņemot, ja tas ir jādara saskaņā ar likumu vai valsts iestādes saistošu rīkojumu”* (vai nu burtiski, vai ar ļoti līdzīgu formulējumu) nevar uzskatīt par pārziņa dokumentētu norādījumu. Pārzinis joprojām ir atbildīgs, ja nav nodrošinājis, ka (apakš)apstrādātājs apstrādā personas datus tikai saskaņā ar tā dokumentētajiem norādījumiem. Tomēr tas nav piemērojams, ja apstrādi pieprasa ES vai dalībvalsts tiesību akti, vai apstrādei ārpus EEZ, ko pieprasa trešās valsts tiesību akti, kas ir piemērojami (apakš)apstrādātājam, un šie tiesību akti nodrošina pēc būtības līdzvērtīgu aizsardzības līmeni.

Eiropas Datu aizsardzības kolēģijas vārdā

Priekšsēdētāja

(Anu Talus)

¹³⁶ Drīzāk šāds atgādinājums tiks uzskatīts par pārziņa veiktu līgumisku drošības pasākumu ieviešanu, lai nodrošinātu, ka apstrāde pārziņa vārdā atbilst visām VDAR prasībām un nodrošina datu subjekta tiesību aizsardzību.